

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL
SANATLAR DERSİNİN AMAÇLARINA ERİŞİ
DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Yüksek Lisans Tezi
Samet DEMİR

Kütahya, 2014

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL
SANATLAR DERSİNİN AMAÇLARINA ERİŞİ
DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman:
Doç. Dr. Nida BAYINDIR

Hazırlayan:
Samet DEMİR

Kütahya, 2014

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişi Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların “Kaynaklar” bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2014

Samet DEMİR

Kabul ve Onay

Samet Demir'in hazırladığı "Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2014

Doç. Dr. Nida BAYINDIR (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Recep Serkan ARIK

Yrd. Doç. Dr. Metin DEMİR

Doç. Dr. Turan TEMUR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Önsöz

Bir toplumun geleceğinin güvende olabilmesi için o ülkenin umudu olan çocukların eğitimi oldukça önemlidir. Gelecek nesillerin içinde buldukları döneme ait gelişmelere ayak uydurmaları ve kendilerini bu yönde geliştirebilmeleri için verilen eğitimin kalitesi ve içeriği çağın gereklerine uygun olmalıdır. Sadece temel derslerin değil uygulamaya yönelik derslerin de kazanımlarının çocuklara kazandırılabilmesi gerekmektedir.

Herkes tarafından kabul edilen bir gerçek vardır ki o da şudur; her çocuğun ilgi ve yetenekleri farklıdır. İşte bu yetenek ve ilgilerin gelişmesine katkıda bulunacak temel derslerden birisi de görsel sanatlar dersidir. Sadece görsel sanatlara ilgisi ve yeteneği olan çocuklar için değil bütün çocukların uygun programlar yardımıyla görsel sanatlar dersini alması çok önemlidir. Görsel sanatlar dersinin amaçlarına uygun işlenmesi ile çocukların bireysel, estetik ve teknik gelişmelerine fazlaca yarar sağlanabileceği söylenebilir.

Görsel sanatlar dersi ülkemizde ilkökul düzeyinde haftada bir ders saati olmak üzere sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunda yürütülmektedir. Ders sayısının azlığı, görsel sanatlar dersine ait atölyelerin okulların çoğunda olmaması, derste etkinlik yapımında bulunması gereken malzemelerin temin edilememesi ve öğretmenlerin kendilerini dersin öğretiminde yeterli görmemeleri gibi zorluklara rağmen, sınıf öğretmenlerinin büyük çaba harcayarak öğretimini gerçekleştirmek için çabaladıkları görsel sanatlar dersinin ne ölçüde amaçlarına ulaşıldığının araştırılması gerektiği düşünülmektedir. Bu kapsamda yapılan bu araştırmanın bu boşluğu dolduracağına inanılmakta ve dersin daha verimli işlenmesine katkıda bulunması temenni edilmektedir.

Tez çalışmamda bana vakit ayırıp desteklerini esirgemeyen sevgili danışmanım Doç. Dr. Nida BAYINDIR'a, araştırmamın son halini almasında katkılarını sunan Yrd. Doç. Dr. Recep Serkan ARIK'a, araştırmam esnasında yardımlarını hep yanımda hissettiğim, araştırmanın verilerini toplama aşamasında ve en zor anlarımda yanımda olan sevgili dostlarım Arş. Gör. Enis Harun BAŞER,

Arş. Gör. Mücahit KÖSE ve Arş. Gör. Mustafa KÖSE'ye teşekkürlerimi borç bilirim.

Son olarak araştırmayı yaparken her zaman motivasyon kaynağım olan ve destekleriyle araştırmamı bitirmemde manevi katkılarını yanımda hissettiğim biricik eşim Tuğba DEMİR ve biricik oğlum Ömer Yusuf DEMİR'e, bu noktaya gelmemde emeklerinin hakkını ödeyemeyeceğim sevgili babam Mehmet DEMİR ve annem Havva DEMİR'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

SAMET DEMİR

İçindekiler

	<u>Sayfa</u>
Önsöz	v
İçindekiler	vii
Tablolar Dizini	x
Özet	xii
Abstract	xiii
Giriş.....	1
Kuramsal Çerçeve.....	1
Sanat Eğitimi	1
Çocuk ve Resim.....	7
Görsel Sanat Eğitimi	11
Görsel Sanatlar Dersinin Amaçları, İlkeleri ve İçeriği.....	15
İlgili Yayın ve Araştırmalar.....	23
Problem Durumu	30
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	31
Problem Cümlesi	33
Alt Problemler	33
Yöntem.....	34
Araştırmanın modeli	34
Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu.....	35
Verilerin Toplanması	37
Veri Toplama Araçları	39
Verilerin Analizi	39
Bulgular.....	41
Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde başka dersler işleme durumları hakkındaki soruya verdikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	41
Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde kendilerini yeterli gördükleri düzey hakkındaki soruya verdikleri cevaplara ilişkin bulgular	42

Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinin öğrenciler için faydalı olduğunu düşünüyor musunuz sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	42
Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersinin öğretim programında belirlenen amaçlarının gerçekleştirilme düzeyini belirlemeye yönelik ankete ilişkin bulgular.....	43
Sınıf öğretmenlerinin görüşme sorularına verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular	54
Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Rutin bir Görsel Sanatlar dersi sürecinde yaptığımız çalışmalardan bahseder misiniz?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	54
Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersinin amaçlarının uygulanabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	57
Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptığımız çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	58
Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığınız zorluklar nelerdir?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	60
Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığınız zorluklarla ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.....	62
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	65
Sonuçlar	65
İlkokullarda uygulanan görsel sanatlar dersi amaçlarına erişim düzeyini belirlemeye yönelik anket sonuçları.....	65
İlkokullarda uygulanan görsel sanatlar dersi amaçlarına erişim düzeyini belirlemeye yönelik görüşme soruları sonuçları.....	69
Tartışma	71
Öneriler	74
Kaynaklar	76
Ekler Listesi	84

Özgeçmiş.....	90
---------------	----

Tablolar Dizini

Sayfa

Tablo 1.Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler	36
Tablo 2.Ankette Kullanılan Derecelendirme Ölçeğinin Puanlanması ve Aritmetik Ortalamaların Puan Aralıkları	40
Tablo 3.Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Başka Desler İşleme Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	41
Tablo 4.Sınıf Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinde Kendilerini Yeterli Gördükleri Düzey Hakkındaki Görüşleri	42
Tablo 5.Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenciler İçin Ne Düzeyde Faydalı Olduğunu Düşünmelerine İlişkin Görüşleri	43
Tablo 6.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Bireysel ve Toplumsal Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular.....	44
Tablo 7.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Bireysel ve Toplumsal Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular (Tablo 6 devamı).....	45
Tablo 8.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Bireysel ve Toplumsal Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Puan Aralıklarına Göre Derecelendirilmesi	47
Tablo 9.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Algısal ve Estetik Amaçlar Başlıkları Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular	48
Tablo 10.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Algısal ve Estetik Amaçlar Başlıkları Altındaki İfadelerin Puan Aralıklarına Göre Derecelendirilmesi.....	50
Tablo 11.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Teknik Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular	51
Tablo 12.Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Teknik Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Puan Aralıklarına Göre Derecelendirilmesi	53
Tablo 13.Rutin Bir Görsel Sanatlar Dersinin İşleniş Süreci	55
Tablo 14.Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarının Uygulanabilirliği Hakkındaki Öğretmenlerin Görüşleri	57

Tablo 15.Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişebilmek İçin Yaptıkları Çalışmaları Yeterli Bulma Durumları.....	59
Tablo 16.Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersini İşlerken Yaşadıkları Sorunlar Hakkındaki Görüşleri	61
Tablo 17.Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersini İşlerken Yaşadıkları Sorunlar Hakkındaki Çözüm Önerileri	63

Özet

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişi Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Bu araştırmada, ilkokul düzeyinde sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunda olan öğrencilerin görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişim düzeyini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma nicel araştırma modellerinden tarama modeli ve nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın nicel verilerini toplamak için anket çalışması, nitel verilerini elde etmek için ise yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinden elde edilen verilerden nicel veriler frekans (f) ve yüzde olarak ortaya konulmuştur. Nitel veriler ise içerik analizi yapılarak frekans (f) değerleri verilerek sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda araştırmada şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Öğrencilerin görsel sanatlar dersi amaçlarına erişim düzeylerini belirlemeye yönelik uygulanan anket sonuçlarının genel ortalamasına göre; sınıf öğretmenlerin %31.5'i "Her Zaman", %42.3'ü "Çoğunlukla", %20.3'ü "Bazen", %4.9'u "Nadiren" amaçlara ulaştığı, yalnız %1'inin ise "Hiçbir Zaman" ulaşamadığı yönünde görüş belirtmişlerdir.
- Yapılandırılmış görüşme sorularından görsel sanatlar dersini nasıl işlediklerine ilişkin soruya verdikleri yanıtlara göre, sınıf öğretmenlerinin dersi büyük oranda resim çizdirme olarak algıladıkları ve bu yönde derslerini işledikleri anlaşılmaktadır.
- Sınıf öğretmenlerinin çok az bir kısmı görsel sanatlar dersinin amaçlarını uygulanabilir bulmaktadır ve sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde yaptıkları çalışmaları çok büyük oranda yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır.
- Görsel sanatlar dersinde yaşadıkları zorluklara ilişkin sınıf öğretmenlerin büyük çoğunluğu materyal ve kaynak eksikliğinden şikayet etmektedirler. Bu maddeyi kendilerini görsel sanatlar eğitiminde yeterli görmemeleri ve derse ait özel bir sınıf olmaması izlemektedir.
- Sınıf öğretmenlerin çoğunluğu görsel sanatlar dersinin amaçlarının gerçekleştirilmesi için ders için özel bir sınıfın olmasını, derse branş öğretmenlerin girmesini, hizmet içi eğitim yapılmasını ve ders için araç-gereç temin edilmesi gerektiğini önermişlerdir.

Anahtar Sözcükler: İlkokul, görsel sanatlar dersi, sınıf öğretmeni.

Abstract

According to the Opinions of Classroom Teachers the Access Level of the Aims of Visual Arts Lesson of Students

In this study was aimed to determine the access level of the aims of visual arts lesson of students processed by the classroom teachers in primary school level. In this study, survey method and case study was used. Survey method is one of the quantitative research methods. Case study is one of the qualitative research methods. In this context, survey was used to collect quantitative data of this research and structured interview questions were used in order to obtain qualitative data.

Quantitative data which was obtained from classroom teachers has been demonstrated as a frequency (f) and percentage. Qualitative data by carrying out content analysis was presented frequency (f) values. As a result of the analysis, the following research results were obtained:

- The grand total of about access level of the items that occurs from objectives stated in visual arts lesson's curriculum; 31.5% of the teachers' "Always", 42.3% "often", 20.3% "sometimes", 4.9% "rarely" and 1% "No time," they stated opinions.
- According to their responses to the question which how they conduct visual arts lesson, classroom teachers largely perceived as drawing picture and it is understood they conduct the lesson in this direction.
- A little amount of the classroom teachers are to find workable objectives of visual arts lesson and it is understood that classroom teachers don't see enough their works in the visual arts lesson.
- The majority of teachers complain about the lack of materials and resources in visual arts lessons and there is not a specific class that belongs to visual arts lesson and also they do not to see enough themselves in the visual arts.
- For the realization of the objectives of visual arts lesson, the majority of classroom teachers suggested that to be of a particular class for the lesson, subject teachers must entry the art class, in-service training done and to provide tools for the lesson.

Key Words: Primary school, visual arts lesson, classroom teacher.

Giriş

Bu bölümde kuramsal çerçeve, problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi açıklanmıştır. Daha sonra ise problem ve alt problemler, sayıtlar ve sınırlılıklar ifade edilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Öncelikle sanat eğitimi hakkında bilgi verilmiş daha sonra çocuk ve resim ilişkisi anlatılmış son bölümde ise görsel sanat eğitimi, görsel sanatlar dersinin amaçları, içeriği, uygulanması hakkında bilgiler ayrı başlıklar halinde incelenmiştir.

Sanat eğitimi

Sanat; insan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkinin dışavurumudur (Artut, 2009). Başka bir tanıma göre sanat “doyurucu estetik yaşantılar oluşturmak amacıyla yaratma becerisi” dir (Sözen ve Tanyeli, 1996). Auguste Rodin, sanatı dünyayı anlamak ve anlatmak isteyen bir düşünce çabası olarak tanımlar (Erinç 1998, s. 83). Tolstoy ise Sanatı: “Sanat insanın bir zaman duymuş olduğu bir duyguyu kendinde canlandırdıktan sonra aynı duyguyu başkalarının da duyabilmesi için hareket, çizgi, renk, ses ya da sözcüklerde belirlenmiş biçimler aracılığı ile onlara aktarmasıdır” şeklinde tanımlamıştır (Doğan 1998, s. 145).

Read'e göre (1981) ”sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki, onsuz toplumlar dengelerini kaybederler”. Sanat insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanın olduğu her yerde sanat var olmuştur. Her toplum kendine ait sanat yapısı geliştirmiştir (Artut, 2009).

Mercin ve Alakuş (2007) sanatın insanların yaşamındaki önemine ve sanatın anlamına ilişkin görüşlerini altı madde halinde sıralamışlardır.

- Sanat, bireyin yaşamının hemen hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır.

- Sanat ve buna bağlı olarak sanat eserlerinin, bireyin yaşamında işlevsel yönü olduğu kadar biçimi, renkleri vb. gibi diğer özellikleri ile insanın estetik yönünün bir yansımastır.
- Sanat, insana estetik haz verip, insanı eğlendirerek onun oyalanmasını ve yaşam dersi vermesini sağlar.
- Sanat ve buna bağlı olarak sanat eseri, insan yaşamının belli zaman dilimlerinin sembolleşmesini, yani bireyin yaşamının o anki kesitinin kayıt altına alınmasını sağlar.
- Sanatın, bireyin yaşamındaki belli zaman dilimlerini sembolleştirmesi yanında bireylerin dş gücünü zenginleştirmesine yardımcı olduğu da sylenabilir.
- Sanat, insanların birbirlerini anlamalarını sağlayan bir iletişim aracıdır.

Günümüzde sanat, insanda salt güzellik duygusu uyandıran bir olgu olmaktan çıkmış, yaşantımızın her alanına girmiştir. Kullandığımız tüm eşyalardan otomobil sanayine kadar her Őeyde estetik kayęı vardır. Bireylerin estetik kayęı, estetik duyarlılık ve bilinç içinde olması ve bunu yaşama aktarabilmesi sanat eğitiminin temel amacıdır (Balcı, 2006). Sanat eğitimi genel olarak sanatın bütün türlerini içine alan okul içi ve okul dışı sanatsal eğitim Şeklinde tanımlanabilir. Dar anlamda ise sınıflarda sanata ilişkin verilend dersler olarak tanımlanır (San, 2010).

İçinde bulunduğumuz dönem bilgi ağı olarak adlandırılmaktadır. Çocukların bilgi çağına uyum sağlayabilen bireyler olarak yetiştirilmesi eğitimin en önemli görevlerindedir. İz Bölükoğlu'na göre (2002) yaratıcı dşinceyi besleyen nitelikte sanat eğitimi verilen bir toplumda yetişen bireyler, bilgi çağının gerekliliklerine kolaylıkla adapte olabilirler. Bilgi ağı verilerinin yaratıcı insanı etkilemesi ve yaratıcı insanın bilgi ağı verilerini etkilemesi, gelişen bir döngü olarak sürüp gider. Bu anlamda da sanat eğitiminin gerekliliği ve önemi bilgi çağında daha da artmaktadır.

Gökaydın'a göre (1998) sanat eğitimi; bireyin yaratıcılık yeteneğini kazanması, sosyal alışkanlıklar edinmesi, farklı düşünme becerileri edinmesi ve estetik duyarlılığının artması gibi yetilerinin geliştirilmesinde önemli bir faktördür. Sanat eğitimi ile oluşturulan merak, bilimsel merakı da uyarır.

Sanat eğitimi hayatı değerli kılmayı ve ondan zevk almayı, her bir sanat eserinin hedeflediği seyircide, dinleyicide ve okuyucuda estetik kaygı meydana getirmeyi; zihnin bir boyutu olan sanatsal zekanın beslenmesi ve geliştirilmesini, bununla birlikte ona, insana bağlı değerleri iletmeyi hedefler. Sanat eğitiminin bir başka işlevi de, sanat eserlerine olduğu kadar, çevreye ve her türlü görsel nesneye, estetik ölçüt ve kaygılarla yaklaşmayı sağlamaktır (Türe, 2007).

Çağdaş sanat eğitimi; yaratıcılık ve estetik duyarlılığı geliştiren, sanatı tanıma, anlama, değerlendirme becerisi kazandıran, insanın sanatsal gelişimini ve toplumun kültürel yaşamını destekleyen bir kapsama sahiptir. Okullarda sanat eğitimi uygulamaları bu kapsam içinde sistemli bütünlüğe kavuşturulmalıdır. Sanat etkinlikleri dersinde sanat eğitimi disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmalıdır (Metan, 2007).

Sanat eğitiminin ilk aşaması çocuğun öncelikle sanatsal yeteneklerini tanımaktır (Kırıçoğlu, 2002). Sanat eğitiminin amacı; bağımsız, üretici düşünce ve davranışı, girişimci olmayı ve yaratıcı etkinlikte bulunmayı sağlamak, bizzat yaşayarak tanıyıp değerlendirerek sanatsal biçimlendirme olayına katılmak, dünyaya geniş bir perspektifle bakabilmek, algılayabilmek ve bunun için gerekli davranışları edinebilmektir (Görgülügil, 2001). Sanat eğitiminin amacı sanatçı yetiştirmek değildir. Amaç sanatla eğitmektir. Yani hem sanatla uğraşan kişinin hem de sanat eserlerini değerlendiren kişinin harekete geçirdiği bütün zihinsel yeti ve süreçleri, duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşünme, anma, çağrışım gibi güçleri eğitmektir. Sanatı seven ve eski ve yeni sanat fenomenlerini anlayıp eleştirebilen bireyler yetiştirmektir (San, 1977).

Sanat eğitimi çocuğun kendini özgürce ifade edebildiği bir ortamdır. Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde ve kendine güveninin artmasında önemli yere sahiptir. Atölye veya işliklerde yapılan derslerde öğrenciler paylaşma, sorumluluk, düzen, malzemeyi kullanma konularında bilinçlenir. Sanat eğitimi, özgür, barışçı, insancıl, yaratıcı, toplumu ile bütünleşmiş, kendini yeni durumlara adapte edebilen, geleceğin izlerini yansıtan çocukların yetişmesi için elverişli bir ortamdır. Sanat eğitimi çocuklara, kültür, sanat ve tarih değerlerini kazandırır ve yaratıcı düşüncelerini sergileyebilecekleri bir süreçtir (Recep, 2013). Bu noktada sanat

eğitiminin ülkemizde ve dünyada geçirdiği evrelere kısaca göz atmak faydalı olacaktır.

Türkiye’de sanat eğitimi 18. yüzyıla kadar usta çırak ilişkisi şeklinde devam etmiştir. Okullarda bağımsız bir görsel sanat eğitimi ise tanzimat döneminde batılı tarzda açılan öğretmen okullarında resim dersleri adı altında verilmeye başlanmıştır. Cumhuriyet döneminde ise ülkeye çağrılan John Dewey ve G. Stieckler gibi bilim adamlarının raporlarına Gazi Orta Muallim ve Terbiye Enstitüsü bünyesinde 1932 yılında resim bölümü açılmıştır. Daha sonraki yıllarda programlarda sanat eğitimi resim, atölye ve eliş gibi derslerle beraber yer almaya devam etmiştir. Bu dönemde sanat eğitimi açısından en önemli kurumlar öğretmen okullarıdır. Çünkü bu okullarda resim iş dersleri ağırlıklı olarak programlarda yer almış ve dersler branş öğretmenleri tarafından verilmiştir. 1992 yılına gelindiğinde ise resim-iş dersi öğretim programı hazırlanmış ve 2006 yılında yapılandırmacı anlayışa uygun olarak yenilenene kadar uygulanmıştır (Özsoy ve Alakuş, 2009).

Amerika’daki sanat eğitiminin tarihine bakıldığında, soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliği ile Amerika rekabetinden dolayı, Amerika eğitimdeki önceliklerini değiştirmiş ve sanat eğitimine ayrılan bütçenin gereksiz olduğu düşünülerek bu bütçenin kısılmasına ve bilimde ilerleyebilmek adına, matematik ve fen ağırlıklı bir eğitim programının uygulanmasına karar vermiştir ve bu anlayış 1970’lerin sonlarına kadar devam etmiştir. 1970’lerin sonlarında sanat öğretmenleri, sanatçılar ve sanat eleştirmenleri bu durumu eleştirerek devleti bazı kararlar almak zorunda bırakmışlar ve 1983’de ilk defa Amerikan Milli Eğitim Bakanlığı sanat eğitime standartlar getirilmesi ve sanat eğitiminin bir disiplin olarak ele alınması yönünde yeni bir eğitim programı yayınlamıştır. 1986’da Ulusal Yöneticiler Birliği toplanarak, bütün öğrencilerin sanat eğitimi dersleri alıp kendi ilgi ve yeterliklerini fark etmesi gerektiği düşüncesiyle, devlet politikası olarak sanat eğitiminin gerekliliğini kabul edip, sanat eğitime bütçe ayrılması kararını almışlardır. Okullardaki öğretim müfredatında, sanata yer bulunmaya çalışılırken oldukça büyük çabalar harcanmış ve halen de harcanmaktadır (Walling, 2001).

Avrupada ülkeler arasında ise sanat eğitimi sonucu ulaşılmak istenen temel hedeflere yönelik mütabakat vardır. Bütün ülkeler çocukların sanatsal bilgi, yetenek

ve algılamalarını geliştirmek üzere programlarını belirlemişlerdir. Çoğu ülkede ise çocuğun eleştirel düşünmesi, kültürel miras ve çeşitliliğini anlaması ve kendini ifade etme ve yaratıcılık (hayal gücü, problem çözme ve risk alma) zelliklerini geliştirmesi hedeflenmiştir. Diğer ortak hedefler ise sosyal ve iletişim becerilerini geliştirmek, çeşitli sanat formlarına uyum sağlama ve çevresel duyarlılık kazandırmadır (Avrupa Eğitim Komisyonu Raporu, 2009).

Batı toplumlarının eğitim sistemlerinde gerçekleştirdikleri kapsamlı değişiklikler giderek tüm dünya toplumları, eğitimciler ve sanat eğitimi alanıyla ilgilenen tüm kurumlar üzerinde etkili olmuş ve sanat eğitimi araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılan bir alan haline gelmiştir. Yapılan çalışmalarda ocuk, genç ve yetişkin psikolojileri üzerinde araştırmalar yapılmış, yeni ğretim yöntemleri ve nitelikli programlar hazırlama çabaları artmıştır (Türkdoğan, 1981).

Bu noktada sanat eğitiminin eğitim sistemi içerisinde yer alış şeklinden ve hangi amaçlarla ve hangi yöntemlerle sanat eğitimi verildiğinden bahsetmek gerekmektedir.

Sanat eğitimi genel anlamda görsel sanat eğitimi ile sınırlandırılabilir (Kırışıoğlu, 2002). Görsel sanat eğitimi içerisinde resim dışında diğer sanat dalları da uygulanmaktadır. Sanat eğitimi algılama, görmeyi öğrenme, beğeni ve estetik değerlerin oluşumu aşamasıyla başlar yaratma olarak gelişimini sürdürür. Sanat eğitiminin amaçları şu şekildedir:

- Görmeyi ğretmek.
- Yaratıcılığı geliştirmek.
- Görsel düşünmeyi sağlamak.
- Çok yönlü ve çok boyutlu düşünmeyi öğretmek.
- Farklılıkların ve benzerliklerin ayırımına vardırarak.
- Estetik duyguları geliştirmek, sanata karşı duyarlılık oluşturmak.
- Yaratıcılığı destekleyerek sorunları farklı yöntemlerle çözme becerisini geliştirmek.
- Çeşitli yöntem ve tekniklerle düşünceyi estetik bir bütünlük içinde görselleştirmek.

- Ürün, olay ve olguları eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme davranışı kazandırarak, estetik değerlerin önemini kavratmak.
- Planlı çalışmayı, sorumluluk yüklemeyi, işbirliği yapmayı, yardımlaşmayı ve dayanışmayı öğretmek.
- Çocukların çevre ile ilgili gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını, düşüncelerini ve heyecanlarını çeşitli sanat etkinlikleriyle anlatma alışkanlığı kazandırmak.
- Tasarım yeteneğini geliştirerek öz güveni gelişmiş, estetik beğeni düzeyi yüksek, çağdaş ve uygar bireyler yaratmak (Gürtuna, 2003).

Sanat çocukların eğitimde çok önemli konumdadır. Sanat çocuk için kendini yalın bir şekilde ifade edebileceği alandır. Sanatta doğru ya da yanlış olmadığı için çocuk diğer derslerden sıkıldığında ya da başarısız olduğunda sanata yönelebilir. O yüzden sanat eğitimi bireyin eğitiminde anasınıfından liseye kadar sağlanması gereken süreçtir (Yavuzer, 2010). Sanat eğitimi programlarının verimliliği; uygulanabilirliği, çağdaşlığı, eğitim araç-gereç ve donanımların varlığı kadar nitelikli öğrenci, nitelikli öğretmen, iyi tasarlanmış programlar ve etkinliği sağlanmış öğrenme-öğretme süreçleri ile mümkündür (Avşar ve Soğancı, 2011). Artut'a göre (2009) ilköğretimde sanat, eğitim programlarının önemli bir parçasıdır. Özellikle ilköğretim programında önemli bir ifade beceri dersi olarak görülen bu ders ne yazık ki "mihver dersler" adı verilen (matematik ve fen) derslerinin ağırlığı altında ezilmektedir. Aslında sanat dersleri okul öncesi de dahil olmak üzere ilkokul programının temelini oluşturmaktadır.

Sanat eğitimi okullar ve öğretmenlerin sorumluluğundadır. (Kırıçoğlu, 2002). Ülkemizde ilkokullarda görsel sanat eğitimi dersleri çoğunlukla sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Bu kritik dönemde verilen sanat eğitiminin kalitesi çok önemli olduğu için sınıf öğretmenlerin aldıkları örgün ve hizmet içi eğitimler de büyük önem arz etmektedir.

Bu noktada sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimi sırasında sanat eğitimi ile ilgili aldığı eğitimi irdelemek gerekmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı'nın "Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi" çalışmaları kapsamında, 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya

başlanan “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı”nda 156 kredi ile mezun olan öğrenciler için toplam 6 kredilik zorunlu sanat eğitimi dersleri öngörülmüştür (EK-2). YÖK’e göre (2007) bu derslerden ilki; “Sanat Eğitimi” adında 4. yarıyılıda işlenen, 1 saati teorik 2 saati uygulama olan 2 kredilik, teorik bir derstir, ikincisi; “Görsel Sanatlar Öğretimi” 7. yarıyılıda işlenen, 1 saati teorik 2 saati uygulama olan 2 kredilik bir derstir, üçüncüsü ise; “Güzel Yazı Teknikleri” adında 4. yarıyılıda işlenen, 2 kredilik, bir saati teorik iki saati ise uygulama olan üç saatlik bir derstir. 1997 programından farklı olarak her ne kadar derslerin adı değişse de sayısı ve içeriği değişmemiştir. Bu zorunlu derslerin yanı sıra bazı üniversitelerde; “Çağdaş Sanat Akımları”, “Sanatsal Yaratıcılık”, “Görsel Sanatlar Öğretimi”, “Sanat ve Estetik” ve “Sanat Eğitimi” dersleri ise seçmeli olarak okutulmaktadır.

Lisans programında yer alan sanat eğitimi ile ilgili derslerin toplam ders yükü içinde payı çok düşüktür. Bu nedendir ki sınıf öğretmeni adaylarının görsel sanatlar eğitimi konusunda yeterli bir şekilde yetiştirildiğini söylemek zor olacaktır. Bu durumun sonucunda görsel sanatlar dersinin de amaçlarına uygun işlenip işlenmediği araştırılması gereken bir durumdur.

Görsel sanatlar dersi denildiğinde akla resim çalışmaları yapmak gelmektedir. Resim yapmak çocukların kendilerini ifade etmek için oldukça önemli bir yöntemdir. Ancak sınıf öğretmenlerinin çocukların resimlerini değerlendirirken zorluklar yaşadıkları aşikardır. Genellikle sınıfta yapılan çalışmalardan kendine göre en güzellerini seçer ve onları sergilerler. Önemli olan güzel resim yapmak değil çocuğun çizgisel gelişim dönemleri açısından kendini geliştirebilmesine yardımcı olabilmektir. Bu noktada çocuk ve resim ilişkisinden ve çocuğun çizgisel gelişim özelliklerinden bahsetmek yararlı olacaktır.

Çocuk ve resim

Resim çizme boyama, inşa etme etkinlikleri ve bu etkinliklerde seçme, yorumlama ve yenileme işlemlerini içermektedir. Çocuk resimlerinde bu aşamaları gerçekleştirmekte ve resimlerinde kendisini yansıtmakta, duygu ve düşüncelerini açıkça ve yalın bir şekilde ifade etmektedir (Yavuzer, 2007). Resim yapmak her çocuk için onu çok mutlu eden bir eylemdir. Çocuk resim yaparken sanat endişesini

taşımamaktadır (S. Buyurgan ve U. Buyurgan, 2007). Resim yapmak aynı zamanda çocuğun yaratıcılığını da geliştirir. Çocukların gelişiminde önemli bir yere sahip olan yaratıcılık doğuştan gelir ancak çevresel faktörlerle artabildiği gibi azalabilir. Bu nedenle aile ve öğretmen çocuğun yaratıcılığının gelişmesinde önemli konumdadır (Bae, 2004).

Yetişkinler ve özellikle sanat eğitimcileri çocuklar için sanatın bir oyun olduğunu ve çocuk resimlerinin özelliklerini bilmelidirler. Çocuk resimlerini büyüklerin değer yargularıyla değerlendirmemelidirler. Çocuk resminde çocukça değerler ve çocuğunengin hayal gücü aranmalıdır (Ayaydın, 2011). Çocuklar yetişkinlerin minyatürü olmadıkları için resimleride yetişkinlerin resimlerinden ayrı değerlendirilmelidir. Sözel olarak ifade edemediklerini görsel yollarla ifade ederler ve bu durum tüm dünya çocukları için geçerlidir. Bu nedenle çocukların resimlerinin ortak özellikleri vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir (Yolcu, 2009):

- Düzleme özelliği: Düzleme özelliği çocuğun üç boyutlu varlıkları iki boyutlu bir yüzeye çizmesidir. Bunun nedenleri çocuğun perspektif bilgisinin ve çizme eksikliklerinin olması ve eşya veya olaylarla ilgili bildiklerini yansıtmak istemeleridir.
- Tamamlama ve saydamlık özelliği: Çocuklar bir nesne veya olayı onunla ilişkili olan başka nesne veya olaylarla birlikte düşünürler. Örneğin, sokak çizerken ev, ağaç, araba ve insanları bir arada çizerler. Bu tamamlama özelliğidir. Saydamlık ise ağacı kökleriyle, balığı denizle, hamile bir kadının karnında bebekle çizerek ortaya çıkan “röntgen resim”lerde ortaya çıkan durumdur. Bu durumun nedeni de çocuğun bütüncül bakış açısıyla resim çizmesidir.
- Boy hiyerarşisi özelliği: Çocukların önemseydiği, sevdiği ve değer verdiği varlıkları diğerlerine göre daha büyük çizmesi ve resim yüzeyinin merkezinde bir yere yerleştirmesi olarak tanımlanan özelliktir. Bunların dışında çocuk resimlerinde simetri, oran-ölçü ve espri özellikleri de görülmektedir.

Abacı'ya göre (2005) çocuğun sanatsal gelişimi, onların bedensel, duygusal, sosyal ve düşünsel gelişimleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Çocukların gelişim özellikleri

dikkate alındığında, sanatsal gelişim evreleri buldukları yaşlardaki durumlarına göre beşe ayrılır:

- Karalama dönemi (2-4 yaş)
- Şema öncesi dönem (4-7 yaş)
- Şematik dönem (7-9 yaş)
- Gerçekçilik (gruplaşma) dönemi (9-12 yaş)
- Mantık (görünürde doğalcılık) dönemi (12-14 yaş).

Sınıf öğretmenlerinin çocukların içinde bulunduğu gelişim evresini tanıyıp, çocuklardan kapasitesinin üstünde ürünler ortaya çıkarmasını beklememesi gerekir. Dönemsel özelliklere göre etkinlikler düzenleyip, dönütler sağlaması çocuğun görsel sanatlar dersine olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlayabilir. Sanatsal gelişim evreleri incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunda olan ilkököl dönemi çocuklarının buldukları dönemler şematik dönem (7-9 yaş) ve gerçekçilik (gruplaşma) dönemidir (9-12 yaş).

Şematik Dönem (7-9 yaş): Bu dönemdeki çocuk, kendi yaşam deneyimlerinden edindiği bilgileri ve görüşlerini pek çok kez resimlerine şemalar halinde yansıtır. Çocuk kendine özgü geliştirdiği şemaları tekrarlayarak pekiştirir. Sözgelimi, bir insan figürü çizimini tekrar tekrar deneyerek kendine bir şema elde eder ve insan figürü yapmak istediğinde, resimlerinde bu şemayı kullanır (Ateş, 2007). Çocuklar belli bir dönemde çevresindeki insan ve objelerle ilgili şemalar oluştururlar ve bu şemalar çocuk tarafından sürekli tekrarlanır ve dışarıdan değiştirilemez. Bu dönem 7'li yaşlarda başlar ve çocuklar arasında şemalar açısından bireysel farklılıklar vardır (Yavuzer, 2007). Çocuklar resimlerinde varlıkların sınıflandırılmasına, karşılaştırılmasına ve sıralamasına yönelik şemalar geliştirirler (Artut, 2009). Bu dönemde çocuklar okul ve yetişkinler tarafından etkilenecek resim çizmekten vazgeçebilir. Bu noktada okulun ve öğretmenlerin rolü büyüktür (Yavuzer, 2007).

Kehnemuyi (1995) bu dönem çocuklarının özelliklerini şöyle sıralamaktadır:

- Kendine özgü bir insan ve çevresinin resmini yapmak.

- Tekrarlamayla elde edilen güven duygusu.
- Geometrik çizgilerin uygulanması.
- Çizdikleri insan resimlerinde vücudun önemli saydıkları parçaları abartılı, önemsiz parçalarını yok ederek çizerler.
- Aynı eşyaya aynı rengi koyarak tekrarlardan oluşan bir renk şeması oluşturur.
- Kompozisyon bilinçsiz bir biçimde tekrarlardan oluşur.
- Konular kendisi çevresindeki kişi, eşya ve varlıklardan oluşur.

Sanatsal öğrenme okul çağında başlar. Okula başlayan çocuklara renk, ışık-gölge, perspektif, mekan kavramı, üçüncü boyut öğretilmelidir. Bu evrede çocuğun cizgisel gelişimsel özelliklerini ve sanat öğretimini bilmeyen öğretmenler ona yardımcı olamaz (Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. , 2007).

Gerçekçilik (gruplaşma) dönemi (9-12 yaş): Bu dönemde çocuklar toplumun birer parçası olduklarını anlarlar ve çizimlerinde ayrıntılı ve daha gerçekçi yaklaşım benimserler. Bu yaşlarda çocukları belli tekniklerle sınırlandırmamalı, onların rahat çalışması için malzeme temin edilip teşvik edilmeli (Yavuzer, 2007). Bu dönemde çocuklar resimleri hakkında olumsuz görüşlere tahammül edemezler. Bu yüzden öğretmenlerin çocukların resimlerini eleştirirken çok dikkatli olması gerekmektedir (Artut, 2009). Çocuklarla sadece çizim, boyama, kesim gibi çalışmalar yapmayla kalınmamalı aynı zamanda çocukları görsel ve teorik olarak da eğitmek gerekir. Bunu gerçekleştirmek için müzelere, galerilere gitmeli, sınıfta başlıca sanat eserleri tanıtılmalıdır (S. Buyurgan ve U. Buyurgan, 2007).

Bu dönem çocuklarının başlıca özellikleri şunlardır:

- Geometrik çizgilerden uzaklaşır.
- Başkaldırma dönemidir.
- Kız ve erkekler cinsiyet bakımından ayrı olduklarının bilincine varırlar.
- İnsan resimlerinde çizdikleri vücut ve giysiler katı bir anlayışla çizilir. Gerçekçi çizimler yaparlar ve şemalardan uzaklaşırlar.
- Nesnel renk yok olur. Renk anlatımı çoşku sonucu bilinçlenir.

- Süsleme eğilimleri başlar (Kehnemuyi, 1995).

Çocukların çizgisel gelişim aşamalarına uygun görsel sanatlar eğitimi verilmesi önemli bir konudur. Bu noktada görsel sanat eğitimi hakkında bilgi vermek faydalı olacaktır.

Görsel sanat eğitimi

Görsel sanatlar, çağdaş toplumların temel taşları olan insanların niteliklerini ve insani değerlerini geliştirmek, bireysel ve toplumsal duyarlıklarını artırmak için sanat alanında ortaya koydukları eğitim-öğretim etkinliklerinin genel tanımıdır (MEB, 2006). Görsel sanat eğitimi ise bütün sanat dallarını ve bu sanat dallarının birbirleriyle ilişkisini inceleyen çalışmalardır. Görsel sanatlar eğitimi bu alanların tümünün okul öncesi eğitimden yüksek öğretime kadar tüm eğitim kademelerinde uygulanmasıyla ilgilenmektedir (Kırışioğlu, 2002).

Sanat, yaşama özgün biçimler verir. Kültürlerin anlaşılmasının önemini, kendi kültürümüze sahip çıkma, onu yaşatma ve gelecek kuşaklara aktarmada etkin bir rol üstlenir. Bu açıdan, görsel sanatlar eğitimi, eğitimin her basamağında herkes için gereklidir. Çünkü nitelikli bir sanat eğitimi çağdaş dünyada var olma şartlarından biridir (Ateş, 2007).

Görsel sanat eğitimi verilmesi, olumlu eleştirel, yaratıcı ve sorgulayıcı bireyler ile dengeli toplumların oluşumu için büyük önem taşımaktadır ve nitelikli bir görsel sanat eğitimi, görsel sanatlar yoluyla bireyler üzerinde meydana gelmesi beklenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için bir gerekliliktir. Sınıfta uygulanan derslerin dışında başka kaynaklardan yararlanmak bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için önemlidir (Mercin, 2008).

Görsel sanatlar eğitiminin odak noktasını çocuklar ve gençler oluşturur. Çünkü onların küçük yaşlarda aldıkları nitelikli bir sanat eğitimi gelecekte estetik duyarlılığı gelişmiş yetişkinler olmalarını sağlayacaktır. Bu estetik duyarlılık sadece bireylerin çevresel yaşamlarındaki düzenlemelerle sınırlı kalmayacak, onların davranışlarına da yansiyacaktır (Buyurgan ve Mercin, 2005).

Türkiye’de görsel sanat eğitimi anaokulu döneminden başlamakta ve temelleri ilkokullarda atılmaktadır. Görsel sanat eğitimi bu kurumlarda görsel sanatlar dersi adı altında haftada bir saat zorunlu olarak verilmektedir.

Görsel sanat eğitimi ile bireylerde ulaşılmak istenen üç temel hedef şöyle açıklanabilir:

- Görsel sanat eğitimi alan bireyler farklı zamanlarda farklı toplumlar tarafından üretilmiş sanat eserlerini analiz edip değerlendirebilecektir. Burada amaç bireylerin eserleri yorumlarken kendi ifadelerini kullanması ve böylece kalıp düşüncelerden sıyrılıp bireysel düşünme ve anlatım yetenekleri elde etmesini sağlamaktır.
- Bireyler görsel sanat eserlerini inceleme aşamasında analitik ve eleştirel düşünmeyi öğrenecek ve yerel veya evrensel sanata farklı açılardan yaklaşabileceklerdir.
- Bireyler sanat eserleri hakkında fikirler geliştirip bu fikirleri farklı materyallerle farklı ürünlere dönüştürmeyi öğrenebileceklerdir (Gökay Yılmaz).

Görsel sanatlar eğitiminin neden gerekli olduğunu Özsoy (2003) maddeler halinde şöyle sıralamıştır.

- Görsel sanatlar genel eğitimin temel unsurlarından birisidir.
- Görsel sanatlar sözsüz düşünme yeteneğini, algıyı, imgelemeyi ve imgeleri gerçekleştirmeyi sağlar.
- Görsel sanatlar bir şeyler yaratılmasına yardımcı olur.
- Görsel sanatlar bireylerin kendi kendilerini disiplin altına almalarını sağlar.
- Görsel sanatlar eski tarihlerden modern kültürlere herksin yaşayan tarihi mirasıdır.
- Görsel sanatlar estetik okur-yazarlığı öğretir.
- Görsel sanatlar diğer temel alanları tamamlayan bir yapıya da sahiptir; dil için zorunlu iletişim melekesidir ve mantıksal matematiksel düşünme güzel sanatlar yoluyla geliştirilir ve motive edilir.

- Görsel sanatlar toplumsal beceriyi ve toplumsal bilinci geliştirir.
- Görsel sanatlar bireysel ifade ve olgunlaşma için gereklidir.

Görsel sanatlar dersi, çocukları düşünmeye sevk edip, düşündüklerini psikomotor becerilerini kullanarak sanatsal ürünlere dönüştürebildiği bir alandır. Çocuk görsel sanatlar dersinde yapmış olduğu çalışmalarda konu hakkında düşünüp, araştırıp sonunda uygulama fırsatı bulabildiği için görsel sanatlar dersi çocuğun sanatsal gelişiminde önemli bir adımdır. Ayrıca çocuk sınıf ortamında arkadaşları tarafından yapılan diğer çalışmaları ve örnekleri gördüğünde bakış açısı ve düşünceleri gelişmektedir, kendi yaptığı çalışma ile gördüğü örnekleri karşılaştırarak, sanatsal anlamda bir gelişme gösterebilmektedir (Durmuş, 2011).

Görsel sanatlar eğitimi ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin estetik duyarlılık kazanmaları, özgür düşünebilmeleri, duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilmeleri, sorgulamaları, farkındalık düzeylerinin artması bakımından ve daha pek çok açıdan büyük önem taşımaktadır (Oğuz, 2013).

Türkiye’de genellikle ilkokullarda görsel sanatlar dersi sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Bu nedenle sınıf öğretmenleri öğrencilerin seviyelerine uygun dersi işleyebilecek, çocuğun çizgisel gelişim aşamalarını bilecek, müze kullanımı konusunda yetkin bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir (S. Buyurgan ve U. Buyurgan, 2007). Görsel sanatlar dersi programında sınıf öğretmenlerinden sahip olmaları istenen belli başlı yeterlilik ve beklentiler şu biçimde verilmiştir (MEB, 2006):

- Bir eğitimci olarak, her yönü ile yetkin olma bilinciyle, kendilerini sürekli sorgulayarak var olan yeterliklerini geliştirme çabasında olmaları,
- Öğrencilerin bireysel farklılıklarından doğan görme, anlama, ifade etme ve bunu alanın teknik özellikleri ile gerçekleştirme yeteneklerini yeterince analiz etmeleri,
- Tüm aşamalarda; şarkı, türkü, masal, efsane, şiir, fıkra, mani, masal gibi diğer sanat alanlarının örnekleriyle öğrencileri uyarmaları ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleri,

- Öğrenme alanı ile ilgili öğretim yaklaşımı, yöntem ve teknikleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları,
- Öğrenme alanı ile ilgili bilgi teknolojilerinden yararlanmaları,
- Öğrenme alanına yönelik kazanımları gerçekleştirmeye yönelik öğrenme öğretme etkinliklerini düzenlemeleri,
- Kazanımlara uygun araç gereç seçmeleri ve hazırlamaları, işlenen konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirmeleri ve zamanı etkili biçimde kullanmaları,
- Öğrenilenleri öğrencilerin yaşamlarıyla ilişkilendirecek olanaklar sunarak hem öğrenilenlere karşı güdülemeyi hem de öğrenilenlerin uygulanarak kalıcılığını sağlamaları,
- Öğrencilerin sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir öğrenme ortamı sağlamaları ve sürdürmeleri,
- Ödül ve yaptırımları etkili biçimde kullanmaları,

Çocukların eğitiminde büyük öneme sahip görsel sanatlar dersinin, okul programlarında gereken yere ve öneme sahip olması beklenir. Fakat günümüzde yaşanan değişikliklerle, genel olarak sanat eğitiminin ve özel olarak da görsel sanatlar dersinin önemini ve önceliğini yitirdiği görülmektedir. İlköğretimde Görsel Sanatlar dersinin ders dağılımı içerisindeki ağırlığının azalması dersin amaçlarının gerçekleşmesini önleyecek boyutlara varmıştır (Batur, 2010).

İlkokullardaki sanat eğitiminin amaçlarına ulaşamamasının en temel nedenlerinden biri sanat derslerini iyi yürütebilecek nitelikte sınıf öğretmenlerinin bulunmamasıdır. Oysa, ilkokuldaki sınıf öğretmenliği sistemi, aynı öğretmen yoluyla hem sanat derslerinin kendi aralarında, hem de sanat derslerinin programdaki diğer derslerle etkileşimini sağlayabilecek niteliktedir. Bunun ise yeterince gerçekleştirilebildiği söylenemez (Çakır İlhan, 2003).

Her ne kadar, çalışma ortamları ders için uygun hale gelse de, yeterli araç ve gerece sahip olursa da, “Görsel Sanatlar Dersi Programı”nın yetersiz ders saatleri bu anlamda hem öğrenciler, hem de öğretmenler için oldukça önemli bir problemdir. Haftada zaten sadece bir saatle sınırlı olan bu dersler, bir de dersin

önemini kavrayamamış ve iyi yetişmemiş eğitimciler tarafından yürütüldüğünde tamamıyla etkisiz, verimsiz hale gelmektedir (Avşar, 2010).

Resim dersleri yeteneği olan çocuklar tarafından başarılan bir alan olarak görüldüğü gibi, bu mantıkla hareket eden sınıf öğretmenleri de kendilerini bu alanda yeterli görmedikleri için derste gerekli çabayı göstermemektedir. Dolayısıyla ideal olan birinci sınıftan itibaren tüm sanat derslerine branş öğretmenleri girebilmelidir (Artut, 2009).

Uysal (2005) görsel sanat eğitiminin genel sorunlarını şu şekilde sıralamıştır; Ders saatinin azlığı, araç-gereç yetersizliği, kısıtlı çalışma mekanları, derse gereken önemin verilmemesi, yapılan planları uygulama konusunda gerekli özenin gösterilmemesi. Ayrıca anne-babaların, okul yöneticilerinin, diğer alan öğretmenlerinin resim dersine olumsuz yaklaşımları ve öğretmen yetiştirmedeki olumsuzlukları diğer sorunlar arasında saymaktadır. “Sanat bir yetenek dersidir” diyerek bu eğitimi baştan reddedenler de sanatın ikinci plana itilmesine neden olmaktadır.

Nitelikli bir görsel sanat eğitimi gerçekleştirebilmek için, öğrenci seviyelerine ve toplumun yapısına uygun programlar hazırlanmalı, uygulayıcıların programdaki hedefleri gerçekleştirebilecek şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Sınıf öğretmenlerinden sanat eğitimi konusunda tabii ki çok fazla şey beklenmemeli ancak çocukları sanata yönlendirmek ve onları cesaretlendirmek sınıf öğretmenlerinin yapması gereken davranışlardır (S. Buyurgan ve U. Buyurgan, 2007). Bunun dışında çağdaş sanat eğitimi ilkelerine uygun olarak sanat dersleri ilkokullarda en az birer saat artırılmalı, program, atölye ve araç-gereçler zamanın ihtiyaçlarına göre uygun bir şekilde düzenlenmelidir (Artut, 2009).

Bu noktada görsel sanatlar dersinin programı, amaçları, ilkeleri ve içeriği hakkında bilgi vermek yararlı olacaktır.

Görsel sanatlar dersinin amaçları, ilkeleri ve içeriği

Türkiye’de hali hazırda uygulanmakta olan İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar), İlköğretim Genel Müdürlüğünün 10.08.2006 tarih

ve 17827 sayılı teklif yazısı üzerine Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 11.09.2006 tarih ve 351 sayılı yazısı ve Milli Eğitim Bakanlığının onayı ile 2006–2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur ve halen uygulanmaya devam etmektedir.

Görsel sanatlar dersinin genel amaçları ve ilkeleri. Görsel sanatlar dersinin amaçları bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplanabilir (MEB, 2006).

Bireysel ve toplumsal amaçlar:

- Öğrenciye doğayı gözlemlene duyarlılığı kazandırmak,
- Öğrencinin, analiz ve sentez yeteneği (seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme) ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
- Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve geliştirmesini sağlamak,
- Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
- Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihî eser vb.), bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
- Öğrencinin her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
- Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
- Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,
- Geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma ve onur duyma duyarlılığını kazandırmak,
- İş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendi işine saygı duyduğu kadar başkalarının işine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,
- Öğrencinin ruh sağlığını koruma, iç dünyasını anlatma, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak,

- Öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmak.

Algısal amaçlar:

- Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- Öğrencinin görsel algı ve birikimleri ile öznel algılarını sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
- Öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
- Öğrenciye bilgiyi ve birikimi dönüştürme yeteneği kazandırmak,
- Öğrenciye yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmak.

Estetik amaçlar:

- Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
- Öğrenciye doğadan, çevreden ve geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
- Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi yaşamın her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi hâline getirebilme yetisi kazandırmak,
- Öğrenciye, doğada olan ve insan eli ile üretilen her şeyi estetik değerlendirme birikimi kazandırmak,
- Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmak.

Teknik amaçlar:

- Öğrenciye her türlü araç ve gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırmak ve öğrencinin gelişmesine imkân tanımak,
- Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,

- Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,
- Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,
- Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedan anlam çıkarma becerisi kazandırmak,
- Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmak.

İlköğretimde uygulanacak görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir (MEB, 2006):

- Her çocuk yaratıcıdır.
- Her çocuk, farklı algı, bilgi, sezgi ve duygu dünyası ile deneyime sahiptir, uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur.
- Uygulamalarda, görsel sanat alanlarına yönelik iki ve üç boyutlu çalışmalar ile çoklu ortam çalışmalarına yer verilir.
- Görsel sanatlar dersi, diğer disiplinlerle birlikte eğitsel amaçlardaki bütünlüğü kurmaya veya bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunur.
- Dersin işlenişi, kazanımlara yönelik, ilgi çekici olan öğrenme öğretme yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilir.
- Görsel sanatlar dersi, çocuğu temel alır; öğrenme öğretme süreci, çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde, gelişim basamaklarına göre düzenlenir.
- Değerlendirmede öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını temel alan bir yaklaşım ile öğrenme öğretme sürecine katılımını ve görsel sanatlar dersinin kazanımları çerçevesinde bir bütün olarak ele almalıdır.

Kılıçarslan (2010) tarafından yapılan araştırmada özel okulun imkanlarının devlet okulundan çok daha iyi olduğu ancak devlet okulundaki öğretmenin bu açığı

kapattığı yönündeki sonuca bakıldığında görsel sanatlar dersinde gerekli özveri gösterildiğinde dersin amaçlarının gerçekleştirilmesi için bir engel yok gibi görünmektedir.

Görsel sanatlar dersinin içeriği. Ülkemizde sanat eğitiminin kazandırılmaya çalışıldığı derslerin adı ve sayısı sürekli değişiklik göstermiştir. Şu anda görsel sanatlar dersi adı altında 2006 yılında yayımlanan öğretim programı uygulanmaktadır. Bu program önceki programa göre bazı değişiklikler içermektedir.

Görsel sanatlar dersinin 1992 programının yerine getirilen 2006 programı bazı değişiklikler içermektedir (Yazar, Gökalp ve Ağçıçek, 2013).

- 1992 Resim-İş Eğitimi öğretim programında dersin genel amaçları 17 madde altında belirtilirken 2006 görsel sanatlar dersi öğretim programında genel amaçlar bireysel, toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olmak üzere 4 grupta toplanarak 28 madde ile ifade edilmiştir.
- 1992 öğretim programında “amaç” ve “davranış” ifadeleri yer alırken 2006 öğretim programında bunların yerine “kazanım” ifadesi kullanılmıştır.
- 1992 öğretim programında 2006 programından farklı olarak sınıf düzeylerine göre amaç ve kazanımlar ayrı ayrı belirlenmiştir.
- 1992 öğretim programı daha çok öğretmen merkezli hazırlanmıştır, 2006 öğretim programı ise öğrenci merkezli ve öğrenim sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır.
- 1992 öğretim programında 2006 programından farklı olarak “etkinlik” yerine “işleniş” kavramı kullanılmıştır. Öğrenme-öğretme süreci ile ilgili çok az sayıda işleniş örneği verilmiştir.
- 1992 öğretim programına göre 2006 öğretim programı değişime daha açık, ayrıca 2006 programında kazanımlar için birden fazla etkinlik örnekleri verilmesine bakıldığında 2006 programı daha esnekler.

1992 ve 2006 görsel sanatlar öğretim programları arasında farklılıklar olmasına rağmen benzer yanları da vardır. Örneğin her iki programda da öğrencilerin sanat eserlerini tanınması ve anlamasını sağlamak, yaratıcı davranışlar

geliştirmelerini sağlamak, kendilerini sanat yolu ile ifade edebilmelerini sağlamak, özgün düşünme ve üretme kapasitelerini geliştirmek ve bu bağlamda sanat yoluyla kişisel bütünlüğe ulaşmaları amaçlanmıştır (Yazar ve diğ., 2013).

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı üç öğrenme alanı altında yapılandırılmıştır (MEB, 2006):

- Görsel Sanatlarda Biçimlendirme
- Görsel Sanat Kültürü
- Müze Bilinci

Öğrenme alanlarının birincisi olan “Görsel sanatlarda biçimlendirme” çizgi, biçim, doku, leke, yapı, mekân, renk gibi görsel sanat öğeleri ile denge, vurgu, ahenk, değişiklik, hareket, ritim, dereceleme, oran–orantı gibi sanatsal düzenleme ilkelerinin, seçilen etkinlik, önerilen yöntem ve teknikler eşliğinde, duyuşsal ve devinimsel kazanımlara yönelik uygulamalar içinde sezdirildiği, duyumsatıldığı, geliştirildiği ve pekiştirildiği bir öğrenme alanıdır (MEB, 2006). Okullarda yer alan sanatsal faaliyetler aracılığıyla çocukların kendilerini rahatça ifade etmeleri yanında, yaratıcı, çok yönlü düşünebilen, olaylara farklı açıdan bakabilen kişiliği gelişmiş bir birey olarak yetişmelerine olanak sağlanabilmektedir (Aykaç, 2012).

İkinci sıradaki “Görsel Sanat Kültürü” öğrenme alanında, öğrencilerin ulaşmaları beklenen kazanımlar, “estetik”, “sanat eleştirisi”, “sanat tarihi” gibi varlığını sanattan alan diğer disiplinlerin birbiri içine geçirilerek sarmal olarak verilmesiyle oluşturulmuştur. Böylelikle sanatsal uygulamalar yapan ve sanat yapmaktan zevk alan bireylerin yetiştirilmesi hedefinin yanı sıra bir sanat eserini çözümleyebilen, sanat eseri niteliğini içerenle bu niteliği içermeyeni değerlendirebilen, sanatçı ile zanaatçı farkını algılayabilen, ve her ikisinin de toplumda yerini ve önemini kavrayabilen, daha da önemlisi sanatçı ile sanatçı olmayı birbirinden ayırt edebilen çağdaş bir nesil yetiştirilmesi hedeflenmektedir (MEB, 2006).

Görsel sanat kültürü öğrenme alanında birinci disiplin “estetik”tir. Çocukların zamanlarının büyük bir kısmını geçirdikleri sınıf ve okul ortamları, çocuklara estetik duyarlılık kazandırmak için önemli yerlerdir. Bunun için sınıf levhalarının asılışı,

renkleri, okul duvarlarının boyası ve bahçe düzeni gibi çocuğun çevresi oluşturan yerlerin örnek bir estetik hava içinde düzenlenmesine önem verilebilir (Yükselgün, 2010). Estetik duyarlılık kazandırmak için çocuklara uygun ortamlar sağlanmalıdır. Çünkü estetik, çocuğun;

- Bütünsel gelişiminin bir parçasıdır.
- Çevresindeki güzellikleri görmesine yardım eder.
- Bilinçli tüketici olmasını sağlar.
- Sanatı değerlendirmesine ve anlamasına yardım eder.
- Duygusal bilgi, düşünce ve kavram oluşturmaya yardım eder; yani gelecekte estetik kaygı duygusunun gelişmesine olanak sağlamış olur (Çakır İlhan, 2007).

Görsel sanat kültürü öğrenme alanında diğer bir disiplin “sanat tarihi”dir. İlköğretimde sanat tarihi öğretiminin temelleri Görsel Sanatlar dersinde atılır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan “görsel sanat kültürü” öğrenme alanının içeriğinde sanat tarihi bilinci kazandırmaya yönelik etkinlikler ile ilköğretim çağındaki çocukların sanata, sanat eserlerine ve sanatçılara ilgi duymaları ve sevmeleri amaçlanmaktadır (Yükselgün, 2010).

Görsel sanat kültürü öğrenme alanında diğer bir disiplin olan “sanat eleştirisi” ise çocukların gerek sanat yapıtlarını gerekse kendi çalışmalarını dikkatle incelemelerini amaçlamaktadır. Çocukların sınıf arkadaşları ile yaptığı grup tartışmalarında birbirlerine verecekleri geri bildirimler başkalarının eleştirisi ve övgülerini kabul etmeyi, hoşgörülü olmayı ve farklı beğeni, düşünce ve bakış açılarını saygı ile karşılamayı öğrenmelerine yardımcı olabilir (Yükselgün, 2010).

Öğrenme alanlarından üçüncüsü olan “Müze Bilinci” öğrenme alanı ile öğrenciler;

- Görsel sanatların birbirinden farklı olan kültürel ve tarihsel kalıtını öğrenirler. Bu çerçevede öğrenci, sadece yerel olanı değil aynı zamanda evrensel olanı da gözlemleyebilir.

- Çok çeşitli ve zengin bir arkeolojik katmanlardan oluşan Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, Anadolu uygarlıklarını tanır ve bu değerlere sahip çıkma bilincini edinirler.
- Müzelerin eğitim yoluyla bireylere sunacağı geniş olanaklar ve seçenekli bakış açılarının yanı sıra öğrencilerin yeni yaratımların ortaya çıkarması ve içinde bulunduğu toplumu, coğrafyayı ve farklı kültürleri kavraması sağlanır (MEB, 2006).

Müze eğitimiyle bireylere;

- Özgün sanat eserlerini tanıtmak,
- Sanatı, kültürel kaynakları ve tarihi içerikleriyle ilişkilendirmek,
- Sanatı hayatın bütünüyle ilişkilendirmek,
- Görsel okuryazarlığı öğretmek,
- Sanat eserlerine bakarak ve yaparak uygulamalı yaşantılar sunmak amaçlanmaktadır (Özsoy, 2003).

Müzelerin çocuklar ve öğrenciler için düzenledikleri programlar eğitsel davranışları geliştirmede oldukça önemlidir. Bu doğrultuda çocuğun, özgün sanat eserlerini tanıması, müze kavramını anlaması, sanat eserlerinin niteliğini ve görsel algı deneyimini yerinde pekiştirmesi, sanatı, kültürel kaynakları ve tarihi içerikleriyle ilişkilendirmesi sağlanır (Özsoy, 2002).

Müzeler öğretime sağladığı katkılar dışında öğrencilerin kaynaşması ve sosyalleşmesi içinde faydalı kurumlardır. Öğrenciler müzelerde bir araya gelerek birbirlerini ve kültürlerini daha yakından tanıma ve birbirleriyle kaynaşma fırsatı bulurlar. Böylelikle müzeler öğretim programına destek olmanın yanında, toplumsallaşma ve kültürlenme sağlayarak eğitimin genel amaçlarına da hizmet ederler. Yeni bir ortamda, yeni insanlarla ve kültürlerle tanışmak, çocuğun bakış açısını genişletir. Okulda öğrenemeyen bazı öğrenciler, müze ortamında konulara birdenbire ilgi duyabilirler. Çünkü müzelerde zekâ ve duyular tüm yönleriyle kullanılır (Durmuş, 2011).

Yapılan araştırma ve gözlem sonuçlarına göre öğretmenlerin yeterli deneyimlerinin olmaması ve sanat eğitimi ile alakalı derslerin yetersizliği gibi

sebeplerden dolayı müzeler sanat eğitimcileri tarafından pek kullanılmamaktadır. Ancak doğru kullanıldığında müzeler ve galeriler öğrencileri kapsamlı ve donanımlı yetişmesini, farklı fırsatlar sunmayı, sanata yoğunlaşarak algı ve bakış açılarını geliştirmelerini sağladığı gibi, öğretmenlerin de kariyerini, mesleki tutum ve becerilerini olumlu etkiler (Mercin, 2004).

Genel olarak görsel sanatlar dersinde öğrencilere sadece resim yaptırmak sanat eğitimi için günümüz şartlarında artık yeterli görülmemektedir. Bunun yerine görsel sanatlar dersinde öğrenciler yaptıkları eserler hakkında düşünüp yorumlar yapabilmeli, derse aktif olarak katılabilmelidir. Böylece öğrenciler okulda sanat eğitimi konusunda edindiği bilgileri kalıcı hale getirebilecektir (Gökay Yılmaz, 2009).

Bu noktada uygulanmaya başlayan yeni görsel sanatlar dersi programının niteliği ve uygulanmasında yaşanan aksaklıkların belirlenmesi programla ilgili geri dönüş almak konusunda önemli olduğu düşünülebilir. Bu kısımda konu ile ilgili yapılan çalışmalara değinilecektir.

İlgili yayın ve araştırmalar

Aşağıda araştırmada ele alınan konu ile ilgili yurt içi ve dışında yapılan çalışmalardan bahsedilecektir.

Efland (1988) tarafından yapılan araştırmada sanat eğitimcilerinin sanat eğitiminde 1960'lı yıllarda Jerome Bruner'in görüşlerini benimsediklerini belirtmiştir. Sanat eğitimcileri artık sanat eğitiminin kendine ait öğretim programına sahip olması gerektiğini ileri sürmektedirler.

Ünlü (1999) "İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersi Programını Uygulamada Karşılaştıkları Güçlükler Üzerine Bir Çalışma" adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Resim-İş dersi programını uygulamada karşılaştıkları güçlükleri belirlerken sınıf öğretmenlerinin Resim-İş dersindeki değerlendirme faaliyetlerini gerçekleştirmeleri ile ilgili olarak; programda var olan değerlendirme etkinliklerini uygulamada, programda yer alan hedef ve davranışlara uygun değerlendirme

etkinlikleri bulmada, programı uygularken bireysel farklılıklara uygun değerlendirme ölçütleri bulmada, her hedef davranışa uygun değerlendirme etkinliği düzenlemede güçlüklerle karşılaşmakta oldukları sonucuna varmış ve sanat eğitiminin önemi, gerekliliği, insan ve toplum yaşamındaki yeri, dersin amacının sanatçı yetiştirmek olmadığı konularında öğretmenlere seminerler, konferanslar düzenlenerek bilgilendirilmelerini ve Resim-İş gibi yetenek ve özellikle alan bilgisi gerektiren derslerde hizmet içi eğitim kurslarına katılmalarını önermiştir.

Kuruoğlu (1999) “Sınıf Öğretmenlerinin Sanat Eğitimine ve Yazı Eğitimine Yaklaşımları” adlı bildirisinde, farklı sosyo-ekonomik düzeylerden seçilen okullarda çalışan öğretmenlerin bu derslere yaklaşımlarını araştırmıştır. Bu araştırmanın sonucunda; araştırmaya katılan öğretmenlerin programda yer alan konuları bildikleri ancak alanla ilgili teknik terimleri anlamadıkları, yarısının kendilerini yetersiz gördüğü ve dersi işlerken zorlandıkları, programın sınıf seviyesinin üzerinde olduğunu düşündükleri, dersin atölyede işlenmesinin gerekliliğini ve hizmet içi eğitim almalarının daha iyi olacağını vurgulamıştır.

Özer (2001) “İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri” adlı yüksek lisans tezinde, Eskişehir il merkezindeki 46 ilköğretim okulunda 461 sınıf öğretmeni ile yaptığı anket çalışması sonucu resim-iş dersine yönelik görüşlerini ve resim-iş dersinin konularında, öğretim sürecinde ve öğrenci değerlendirme aşamasında yaşadıkları güçlükleri ortaya çıkarmıştır. Araştırma sonunda, öğretmenlerin resim-iş derslerinin konularında, öğretim sürecinde ve öğrenci değerlendirmede güçlükler yaşadıkları ve bu güçlüklerin çözümüne yönelik eğitim almaları gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Bülbül (2003) “Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersine Yaklaşımlarının İncelenmesine Dayalı Bir Çalışma” adlı yüksek lisans tezinde, sınıf öğretmenlerinin Resim-İş dersine karşı tutumlarını, dersin amaçlarına ulaşabilmesindeki alan bilgilerini, dersi işleme becerilerini ve öğrenci çalışmalarını değerlendirme yaklaşımlarını incelemiş, araştırmanın sonucunda; sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlara ilgi duymakla beraber sanatın gerekliliğine inanmadıklarını, sanatsal

etkinliklerle ilgilenmeme eğilimi taşıdıklarını ve estetik beğeni geliştirememiş olduklarını gözlemlemiştir. Resim-İş derslerine yönelik tutumlarında ise; sınıf öğretmenliği bölümlerinde sanat eğitimi verilmesi gerektiğini, ilköğretim düzeyindeki her öğrenci için dersin gerekli olduğuna inandıklarını, bu dersin özel uzmanlık gerektiği eğilimi taşıdıklarını, bu derste başka ders yapma eğiliminde olduklarını, matematik ve fen bilgisi gibi dersleri daha çok önemsediklerini, yeterli alan bilgisine sahip olmadıklarını, dolayısıyla sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlara ve Resim-İş dersine ilişkin tutumlarının pek olumlu olmadığını vurgulamıştır.

Kayhan (2005) “İlköğretimde Sınıf Öğretmenleri İçin Resim-İş Dersi Öğretimi” adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim birinci basamağında Resim-İş derslerinde çocuğun kendini ifade etmesinde sanat eğitimcisinin rolü ve önemi konusunu ele almış, sınıf öğretmenlerinin sanat eğitimi alanındaki yeterliliklerini araştırmış ve araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin yeterli sanat eğitimi bilgisiyle ve bunun uygulanmasıyla ilgili donanıma sahip olmadıklarını belirtmiş, geleceğin sınıf öğretmenlerinin mezuniyetlerinden önce sanat eğitimi üzerine hizmet öncesi eğitim ve mezuniyetlerinden sonrada hizmet içi eğitim almaları gerektiğini önermiştir.

Kahraman (2007) “Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri” adlı yüksek lisans tezinde, Afyon ilinde 2006-2007 yılında 22 sınıf öğretmeni ile yaptığı çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla araştırma verilerini elde etmiştir. Araştırmanın sonunda; öğretmenler görsel sanatlar dersinin çocuklar için faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler programın öğrenme alanlarının zor ancak çocukları geliştirici nitelikte olduğunu, öğrenme-öğretme sürecinde getirilen bazı yöntemleri bilmediklerini, değerlendirmeyi sürece dayalı olarak gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Görsel sanatlar dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin ise öğretmenler dersin önemsenmediğini ve ders saatinin yetersiz olduğunu ifade etmişler, çözüm önerilerinde ise ders saatinin artırılması gerektiği, bu derse branş öğretmenlerinin girmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Alter (2009) “Avustralya’daki ilkokullarda görsel sanatlar eğitiminde eleştirel ve yaratıcı düşünme rolünün incelenmesi” adlı araştırmasında Avustralya’da

öğretmenlerin, öğrencilerin ve çevresel faktörlerin görsel sanatlar eğitiminde eleştirel ve yaratıcı düşünme üzerinde etkisini araştırmıştır. Araştırmasında durum çalışması araştırması tekniklerinden gözlem ve görüşme kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin görsel sanatlar eğitiminde çocukların eleştirel düşünme ve yaratıcılık becerilerinin gelişiminde temel unsur olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Baş (2009) “Yeni görsel sanatlar dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Trabzon ili, merkez ve ilçelerindeki 112 görsel sanatlar öğretmenin yeni görsel sanatlar dersi öğretim programına yönelik görüşlerine başvurmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anket yardımıyla toplanmıştır. Araştırmacı araştırmanın sonunda; öğretmenlerin, “yapılandırmacı temelli öğrenci merkezli” yaklaşımla hazırlanmış görsel sanatlar dersi öğretim programına ve öğelerine yönelik genellikle olumlu görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin, öğrenme alanlarının yeniden sınıflandırılmasıyla dersin öğretiminin daha etkili kılındığı ile ilgili net görüş bildirmezken bu öğrenme alanları içinde “Müze Eğitimi”ne başlıca yer verilmesinin olumlu bir yenilik olduğu şeklinde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Avşar (2010) “Sınıf öğretmenin yürüttüğü görsel sanatlar dersi: Öğretme ve öğrenme sürecine yönelik nitel bir araştırma” adlı doktora tezini, Konya ili Seydişehir ilçesindeki bir ilköğretim okulunda 5. sınıfların bir şubesindeki öğrenciler ve bu şubenin sınıf öğretmeni ile 2007-2008 öğretim yılı bahar döneminde yürütmüştür. Araştırmada gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Gözlem bütün sınıfa, görüşme ise 10 öğrenci ve sınıf öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Görsel sanatlar dersi sayesinde öğrencilerin resim ve çizim yapabilme yetenekleri ve düşünme becerileri gelişmektedir. Görsel sanatlar dersinin eksik yönleri ise; farklı konularda resimlerin, üç boyutlu çalışmaların ve baskı çalışmalarının yapılmamasıdır. Görüşme yapılan öğretmenin, görsel sanatlar dersine genel bakışı dersin gerekli olduğu ve öğrencilerin bu derse zevkle katıldığı yönündedir. Görsel sanatlar dersi sayesinde; öğrencilerin el becerileri ve hayal

güçleri gelişmekte, birbirleriyle etkileşim kurmalarına katkıda bulunmakta ve öğrenciler perspektif gibi temel konularda bilgi edinmektedirler.

Batur (2010) "İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersi öğretim programı'nın kazanımlar ögesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim I. kademe görsel sanatlar dersi öğretim programı'nın kazanımlar boyutunun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmış, betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan araştıma sonucunda; Öğretmenler dersin kazanımlarını derslerin genel amaçlarına uygun olarak düzenlenmiş olarak bulmakta, buna karşın kazanımlar için ayrılan süreyi yeterli bulmamaktadırlar, kazanımları içeriklerle örtüşür, öğrencilerde kendini ifade becerisi kazandırdığı gibi merak ve araştırma isteği de yaratır, öğrencilerin gerçekleştirdikleri etkinlikler öğrenme-öğretme süreci sonucu elde edilir ve öğrencilerde ekip ruhunu geliştirir nitelikte bulmaktadırlar. Öğretmenler dersin kazanımlarını derslerin genel amaçlarına uygun olarak düzenlenmiş olarak bulmakta, buna karşın kazanımlar için ayrılan süreyi yeterli bulmamaktadırlar sonuçlarına ulaşmıştır.

Kuruoğlu'nun (2010) yaptığı "görsel sanatlar dersinin işlenmesinde sınıf öğretmenlerinin görsel sanat teknikleri ve malzeme tercihleri ve tercihlerinde yaşanan zorluklar" adlı araştırmasında sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinin işleniş sürecinde tercih ettikleri teknikleri ve kullandıkları malzemeleri belirleyerek bu konu ile ilgili yaşadıkları zorlukların saptanmak amaçlanmıştır. Tarama modelinden yararlanılarak yapılan bu araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen anketle toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t testi ve anova testi analizleri ile değerlendirilmiş ve araştırma sonunda, sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde sadece çizmeye, boyamaya, görsel sanatların tek yanlı alanına yönelik teknikleri ve malzemeleri tercih ettikleri sonuçlarına ulaşmıştır.

Kılıçarslan (2010) "10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine bakış açılarında, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkileri" adlı yüksek lisans tezinde, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelere bağlı olarak, 10 - 12 yaş gurubundaki öğrencilerin, görsel sanatlar dersine bakışları arasında fark olup olmadığını

belirlemek amacıyla 2008 - 2009 eğitim - öğretim yılında, Ankara ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet, bir özel olmak üzere iki ilköğretim okuluna devam eden toplam 90 öğrenci (10 - 12 yaş) ile gerçekleştirilen araştırmaya sonucunda; devlet okullarında ve özel okullarda okuyan 10 – 12 yaş gurubu öğrencilerinin görüşleri arasında bazı benzer ve bazı farklı noktalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gözlem sonuçlarına göre ise özel okulun imkanlarının devlet okulundan çok daha iyi olduğu ancak devlet okulundaki öğretmenin bu açığı kapattığı sonucuna varılmıştır.

Power ve Klopper (2011) “NSW (New South Wales) eyaletindeki ilkokullarda yaratıcı sanat eğitimi için sınıf uygulamaları” isimli araştırmasında Avustralya'nın NSW eyaletinde sınıf öğretmenlerine yapılan anket çalışması sonucunda öğretmenlerin kişisel deneyimlerinin, öğretmenlerin lisans eğitimde aldıkları eğitiminin yeterli olmasının, faal olarak görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişiminin ve kendilerine güvenlerinin sanat eğitiminde önemli faktörler oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tarı (2011) “İlköğretim okullarının 1. 2. 3. sınıflarında uygulanan görsel sanatlar dersinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, tarama modeli kullanarak yaptığı araştırmada İstanbul ili' nin Kadıköy ilçesine bağlı 71 resmi ve özel ilköğretim okulunun görsel sanatlar eğitimi dersine giren 117 öğretmenin görsel sanatlar eğitimini verirken nasıl bir yöntem izledikleri ve yaşadıkları güçlükleri öğrenmek için 32 soruluk bir anket uygulaması ve araştırma sonucunda; görsel sanatlar eğitimi dersinde uygulanan yeni metodları tanıyamadı, çocukların yaratıcılık yönlerini ve hayal güçlerini geliştirmekte, dersde üç boyutlu çalışmalar yaptırabilmede, idari destek alabilmede, hizmet içi eğitim programlarına katılabilmeye, yıl içerisinde müzeleri ve açılan sergileri takip edebilmede ve eğitim-öğretim yılı içerisinde öğrencileri resim sergilerine ve müzelere götürebilmeye, görsel sanatlar eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaları, yayınlanan kitapları, dergileri takip edebilmede sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenliği yapan branş öğretmenlerinin güçlük çektikleri görülmektedir. Ayrıca görsel sanatlar eğitimi dersinde işlenen konuya uygun materyali (resim kağıdı, pastel boya, sulu boya, seramik kili...) sağlamada ve ders etkinliklerini

değerlendirmede, derse giren sınıf öğretmenlerinin, görsel sanatlar eğitimi öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği yapan branş öğretmenlerinde güçlük çektikleri görülmüştür.

Tataroğlu (2012) “1975-2011 yılları arasında resim/sanat derslerinin değişen adı ve içeriğinin ders saati ölçeğinde değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, Türkiye’de görsel sanatlar dersi geçmişten günümüze resim ve el işleri, sanat eğitimi, resim-iş eğitimi, resim ve görsel sanatlar gibi isimler almış dersin adı kadar haftalık ders sayısı da sürekli değişiklikler gösterdiği ve dersin saati haftada 4 saatlerden 1 saate kadar indirildiği, ortaöğretimde özellikle de son yıllarda yapılan düzenlemelerle seçmeli ders konumuna getirildiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Recep (2013) tarafından yapılan “Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersine etkisinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezi, 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında, bir ilköğretim okulunda deney ve kontrol grupları olarak atanan 5. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin toplam puan düzeyleri arasında, deney grubu öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık vardır. Deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem sonrası malzemeleri etkili kullanma, biçim zenginliği, kompozisyonda denge ve vurgu, rengi etkili kullanabilme durumu, çalışmada farklı tekniklerin kullanılması, çalışmada bütünlük sağlanması, çalışmanın konuya uygun olması, resimsel öğeleri kullanabilme durumu, buluş kriterleri arasında, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık vardır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, görsel sanatlar eğitiminde branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerinden daha etkili olduğu ve branş öğretmenin öğrencilerin bu alandaki bilgi ve becerilerini olumlu etkilendiği şeklinde belirtilmiştir.

Görsel sanatlar dersi ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılsada bu alan eğitim fakültesi araştırmacıları tarafından ihmal edilmiştir. Eğitim bilim uzmanları tarafından daha çok mihver dersler etrafında araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Oysa ki görsel sanatlar dersi ilkokullarda sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunda olan derslerden birisidir ve eğitim bilimleri uzmanları tarafından ele alınması gerekmektedir.

Bu noktada problem durumundan, araştırmanın amacı ve öneminden bahsedilecektir.

Problem durumu

Türkiye’de 2006-2007 eğitim yılından itibaren uygulanmaya başlayan yeni görsel sanatlar dersi öğretim programı bir çok yenilik getirmiştir. Eğitimi sınıf ortamından çıkarıp, çocukların sanatın her alanında bilgi sahibi olabileceği, estetik değerlere sahip olup sanat eserlerini yorumlayabileceği bireyler haline gelmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçlara ulaşabilmek için sınıf öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersininin amaçlarını gerçekleştirebilecek yetkinlikte olmaları gerekmektedir. Ancak üniversitelerde sınıf öğretmenlerine verilen sanat eğitimi ile ilgili dersler, öğretmenleri, okullardaki görsel sanatlar dersi müfredatına hâkim olabilecek ve bu dersi gerektiği gibi yürütebilecek yetkinliğe ulaştıramamaktadır. Öğretmenler üniversitelerde sanat eğitimi uygulamalarından yoksun olmakla birlikte, motivasyon olarak da eksik yetiştirilmektedirler. Bu nedenledir ki Türkiye’de, sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinin öğretiminde yeterli düzeye ulaşamadığı düşünülmektedir.

Öyle ki bir eğitim kurumunda uygulanabilecek iyi bir müfredat, yeterli araç gereç ve her türlü imkân sağlanmış olsa da, sayılan bu özellikler iyi yetişmiş bir sanat eğitimcisine sunulmadığı zaman istenilen amaca ulaşılması güçleşmektedir (İlhan, 2005).

Sınıf öğretmenleri görsel sanatlar dersinin uygulaması esnasında porgramda yer alan amaçlara uygun derslerini işleyebilmelidir. Ancak görsel sanatlar dersinin okullarda uygulanışı dersin programında belirlenen amaçlarına uygun olup olmadığı tartışma konularından biridir. Oysa çocuklar için duygularını ifade etmek, estetik duygularını geliştirmek, eğlenmek gibi pek çok açıdan faydalı olan görsel sanatlar dersinin amaçlarına uygun işlenmesi yukarıda değinilen alanlarda çocukların gelişimi için önemlidir. Bu minvalde bu araştırmanın kapsamını ilkökul müfredatında yer alan görsel sanatlar dersinin amaçlarına ulaşma düzeyini belirlemek oluşturmaktadır.

İlköğretimde görsel sanatlar dersinin verimliliğini araştıran çok sayıda çalışma vardır. Bunlardan bir kaçı yukarıda sunulmuştur. Yapılan çalışmalarda görsel sanatlar dersi ile ilgili öğretmen ve öğrencilerden veriler elde edilerek bulgulara ulaşılmış ve yorumlanmıştır. Genel anlamda dersin faydalı olduğu ancak çeşitli nedenlerden dolayı verimli işlenemediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu noktada görsel sanatlar dersinin amaçlarına ulaşıp ulaşamadığı konusu soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konunun araştırılması görsel sanatlar dersinin amaçlarının gerçekleştirilme düzeyini ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı ve önemi

Sanat bir toplumun gelişmişlik düzeyini gösteren temel unsurlardan biridir. Mustafa Kemal Atatürk'ün de belirttiği gibi “Sanatsız kalan bir toplumun hayat damarlarından biri kopmuş demektir”. Sanatın gelişimi için ise toplumun içinde alanında iyi yetiştirilmiş sanatçıların olması gerekmektedir. Her toplumun bilim adamlarına ihtiyacı olduğu kadar sanatçılara da ihtiyacı vardır. Bir ülke sanatsal yeteneklere sahip bireyleri yetiştirecek eğitim sistemini oluşturabilmeli ve bu yeteneklerin kaybolmalarına izin vermemelidir. Sanatsal yeteneklere sahip bireylerin ortaya çıkarılması için temel kurumlardan birisi de okullardır.

Ülkemizde toplumun ihtiyacı olan sanatçıları yetiştirebilecek okullar vardır. Bu kurumlarda yetenekli bireyler eğitim alabilmekte ve kendilerini geliştirebilmektedirler. Ancak bu bireylerin dışında kalanların sanatsal açıdan yeteri kadar eğitim alıp almadıkları tartışılması gereken bir durumdur. Sanat sadece sanatçıların anlayabileceği bir alanda sıkışıp kalmamalıdır. Çünkü sanat hayatın her alanına girmiş durumdadır. Örneğin sanat eğitiminin önemli kazanımlarından biri estetik duygusunun gelişimidir. İnsanlar yaşam alanlarını, çalışma ortamlarını ve buldukları çevredeki öğeleri düzenlerlerken estetik açıdan uyumlarına dikkat etmektedirler. Estetik gelişim dışında sanat eğitimi bireylerin içinde buldukları topluma ait kültürel değerleri tanımalarına ve bu değerlere sahip çıkmasına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle sanat eğitimi toplumun tüm fertlerine kazandırılması gereken bir olgudur.

Ülkemizde sanat eğitiminin temeli eğitimin ilk basamağı olan anaokulları ve ilkokullarda başlamaktadır. İlkokul çağı, çocukların ailelerinin yanlarından ayrılıp belli kuralları olan bir ortama adapte olmaya çalıştıkları son derece önemli bir dönemdir. Çocuklar okula ilk adım attıklarında onların henüz oyun çağında oldukları unutulup kıyasıya bir yarışa içerisine sokulmaktadırlar. Bu dönem içerisinde sadece Matematik, Türkçe, Hayat Bilgisi, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler gibi ana derslere ağırlık verilmektedir. Bu derslerin dışında kalan Beden Eğitimi, Müzik ve Görsel Sanatlar gibi çocuğun sanatsal, bedensel ve zihinsel yönlerden gelişmesine yardımcı olabilecek uygulamaya dönük dersler maalesef yeterince önemsenmemekte ve bu dersler sınıf öğretmenlerine artı bir külfet olarak görülebilmektedir. Ancak her çocuğun ilgi ve yetenekleri farklıdır. Bir çocuk temel derslerde yeterli olamayabilir ama bedensel, müziksel veya görsel yetenekleri ileri düzeyde olabilir. Bu nedenle bu tip çocukların yetenekleri doğrultusunda gelişiminde sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir.

Bu araştırmanın ele aldığı ders ilkokul düzeyinde yürütülmekte olan görsel sanatlar dersidir. Önceleri görsel sanatlar dersi denilince akla sadece resim çizmek gelmekteydi. Bu anlayış son yıllarda değişmiştir ve bu değişimler öğretim programlarına da yansımıştır. Görsel sanatlar dersinde 2006 yılında yürürlüğe konulan yeni Görsel Sanatlar dersi öğretim programında çocuklara sadece resim yetenekleri değil bireysel, toplumsal, algısal, estetik ve teknik yönden öğrenciyi geliştirmeye yönelik amaçların kazandırılması da hedeflenmektedir. Çünkü sanat eğitimi sadece resim çizmek veya belli teknikleri uygulamayı öğretmek değil aynı zamanda sanat eserlerini estetik açıdan değerlendirebilmek ve mevcut sanatsal birikime katkı sağlayabilmeyi öğretebilmektir.

Uygulama derslerinin içinde yer alan görsel sanatlar dersinin imkanlar el verdiği müddetçe alanda yetiştirilmiş branş öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiği genel kabul görse de, branş öğretmenlerinin derslere girmesi işin kolayına kaçmak gibi görünmektedir. Görsel sanatlar dersini yürütebilecek sınıf öğretmenleri yetiştirmek temel amaç olmalıdır. Bu şekilde öğrencinin gelişimini yakından takip edebilmek, birbirleriyle bağlantılı şekilde dersleri işleyebilmek ve görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişmek daha da kolaylaşacaktır.

Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunda yürütülen görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişimi düzeyini öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerle ortaya koymaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için öğretmenlere 2006 yılında uygulanmaya başlanan görsel sanatlar dersi öğretimi programının amaçları temel alınarak oluşturulan anket maddelerinden ve araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme sorularından elde edilen veriler kullanılmıştır.

Problem cümlesi

“Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin görsel sanatlar dersi amaçlarına erişimi düzeyi nedir?”

Alt problemler

- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre rutin bir görsel sanatlar dersi nasıl işlenmektedir?
- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersinin amaçlarının uygulanabilirliği ne düzeydedir?
- Sınıf öğretmenleri görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptıkları çalışmaları yeterli buluyorlar mı?
- Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde yaşadıkları zorluklar nelerdir?
- Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde yaşadıkları zorluklara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması bölümlerine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli nitel ve nicel araştırmanın bir arada kullanıldığı karma yöntemdir. Karma yöntem nitel ve nicel araştırmaların verilerini birleştirerek sağlamlaştırmayla birlikte her iki araştırmanın sınırlıklarını da minimuma indirmektedir. Bu araştırmada karma yöntem desenlerinde yakınsayan paralel karma yöntem deseni kullanılacaktır. Bu yaklaşımda araştırmanın nitel ve nicel verileri beraber toplanır. Veriler ayrı analiz edilir ve bulgular karşılaştırılır ve ilişkilendirilerek yorumlara ulaşılır (Creswell, 2013). Johnson ve Onwuegbuzie (2004) ise karma araştırmaları baskınlık ve zaman olmak üzere iki boyutta incelemişlerdir. Johnson ve Onwuegbuzie'nin yaptığı bu sınıflandırmaya göre bu araştırma; eşit baskınlıkta ve eş zamanlı bir araştırmadır. Bu durum NİTEL+NİCEL olarak ifade edilir. Araştırmanın nitel bulgularını 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kütahya ili merkez ilkokullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine uygulanan yapılandırılmış görüşme sorularından elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek ortaya konulan sonuçlar oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel bulgularını ise öğretmenlere dersin amaçları ile ilgili yapılan anket çalışması sonucu elde edilen verilerin betimsel istatistik yardımıyla analizi ile elde edilen sonuçlar oluşturmaktadır.

Araştırmada nitel verileri elde etmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması araştırması kullanılmıştır. Creswell (2013) durum çalışması araştırmasını “ araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem (bir durum) ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış sistemler hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşım” (s. 97) olarak tanımlamaktadır.

Durum çalışması araştırması veri toplama tekniklerinden olan görüşme tekniği araştırma için tercih edilmiştir. Görüşme “sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir”. Görüşme uygulanan kuralların katılığına göre yapılanmış, yarı yapılanmış ve yapılanmamış olmak üzere üçe ayrılır. Yapılanmış görüşme önceden hazırlanan “görüşme planı”na uyularak önceden hesaplandığı gibi sonuçların elde edildiği görüşmedir. Elde edilen verilerin analizi kolaydır ancak görüşen kişinin görüşleri devre dışı kalmaktadır (Karasar, 2009).

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel kısmının evrenini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kütahya ili merkezindeki ilkokullarda eğitim faaliyetlerini yürüten sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem “evreni temsil edecek şekilde uygun yöntemlerle seçilen ve daha az sayıdaki elemandan oluşturulan küme”dir (Baykul ve Güzeller, 2013, s. 136). Örneklem seçiminde yanlı yansız yöntemler olmakla birlikte bu araştırmanın gerçekleştirilmesi için örneklem seçimine gidilmemiş, il merkezindeki bütün ilkokullara ulaşılmış ve sınıf öğretmenlerinden veri toplama formunu doldurmaları istenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda 273 adet anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın nitel kısmında, çalışma grubunu ise yapılanmış görüşme formunu eksiksiz dolduran 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kütahya ili merkezindeki ilkokullarda eğitim faaliyetlerini yürüten 126 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri toplama formunu dolduran sınıf öğretmenlerine ilişkin çeşitli demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Erkek	152	55.7
	Kadın	121	44.3
	Toplam	273	100
Kıdem Yılı	1-5 yıl	36	13.2
	6-10 yıl	39	14.3
	11-15 yıl	44	16.1
	16-20 yıl	73	26.7
	21 yıl üzeri	81	29.7
	Toplam	273	100
Son Okutulan Sınıf	1. sınıf	80	29.3
	2. sınıf	88	32.2
	3. sınıf	56	20.5
	4. sınıf	49	17.9
	Toplam	273	100
Mezuniyet	Sınıf öğretmenliği	215	78.8
	Diğer	58	21.2
	Toplam	273	100
Hizmet içi eğitim	Evet	24	8.8
	Hayır	249	91.2
	Toplam	273	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 273 sınıf öğretmeninden 152'si (%55.7) erkek, 121'i (%44.3) bayan öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu durumda erkek öğretmenlerin çoğunlukta olduğu söylenebilir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 273 sınıf öğretmeninden 36'sı (%13.2) 1-5 yıl, 39'u (%14.3) 6-10 yıl, 44'ü (%16.1) 11-15 yıl, 73'ü (%26.7) 16-20 yıl ve 81'i (%29.7) ise 21 yıl ve üzeri kıdem yılına sahiptir. Buna göre

araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun (%56.4) 16 yıl üzeri mesleki deneyime sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 273 sınıf öğretmeninden 80'i (%29.3) 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 1. sınıfları, 88'i (%32.2) 2. sınıfları, 56'sı (%20.5) 3. sınıfları ve 49'u (%17.9) ise 4. sınıfları okutmaktadırlar. Buna göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun (%61.5) 1. ve 2. sınıflardan sorumlu öğretmenlerden oluştuğu söylenebilir. Bu durumun nedeni ise 2012 yılında Türkiye'de uygulanmaya başlayan yeni eğitim sistemi (4+4+4) sonucunda 60-69 aylık arası çocukların okula başlaması sonucu sınıfların sayısının artırılmasına bağlanabilir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 273 sınıf öğretmeninden 215'i (%78.8) sınıf öğretmenliği alanından, 58'i (%21.2) ise diğer alanlardan mezun oldukları görülmektedir. Bu durumda araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu mezun olduğu alanda görev yaptığı söylenebilir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 273 sınıf öğretmeninden 24'ü (%8.8) görsel sanatlar eğitimi konusunda hizmet içi eğitim aldığını, 249'u (%91.2) hizmet içi eğitim almadığını belirtmişlerdir. Buna göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çok büyük çoğunluğunun (%91.2) lisans eğitimi aşamasında aldıkları görsel sanatlar eğitimi ile öğretim faaliyetlerini sürdürdükleri söylenebilir. Bu durumun görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişiminde olumsuz bir durum oluşturabileceğini düşündürmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanması için nitel araştırma yöntemlerinden görüşme ve nicel araştırma yöntemlerinden tarama teknikleri kullanılmıştır.

Nitel araştırma verileri dört basamakta analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

- Verilerin kodlanması.
- Temaların bulunması.
- Kodların ve temaların düzenlenmesi

- Bulguların tanımlanması ve yorumlanması.

Araştırmanın nitel kısmında bu basamaklar dikkate alınarak bulgular elde edilip yorumlanmıştır.

Araştırmanın nicel verilerini toplamak için ise nicel araştırma yöntemlerinden “tarama” kullanılmıştır. Tarama yöntemi tekniklerinden olan anket ise araştırma için uygun görülmüş ve kullanılmıştır. Altunışık ve diğerleri (2007) yaptıkları çalışmada anketi “cevaplandırıcının daha önce belirlenmiş bir sıralamada ve yapıda oluşturulan sorulara karşılık vermesiyle veri elde etme yöntemi” (s. 68) olarak tanımlamaktadır. Anket uygulama süreci ile ilgili yedi aşama olduğunu belirtmişlerdir. Bu aşamalar şunlardır;

- Problemin ifade edilmesi
- Deneklerin seçilmesi
- Soru formunun düzenlenmesi
- Soru formunun geçerliliğinin sorgulanması
- Anket kapak sayfasının hazırlanması
- Anket uygulama
- Anket izleme çalışmaları.

Araştırmanın nicel kısmında bu aşamalar dikkate alınarak bulgular elde edilip yorumlanmıştır.

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla oluşturulan form Kütahya ili merkezinde bulunan ilkokullara araştırmacının bizzat kendisi tarafından gidilerek sınıf öğretmenlerine ulaştırılmıştır. Veri toplama formu sınıf öğretmenlerine dağıtılmış ve gönüllülük esasına göre formu doldurmaları istenmiştir. Ulaşılan sınıf öğretmenlerinden toplam 292 adet geri dönüş gerçekleşmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda 19 adet form amacına uygun doldurulmadığı tespit edilmiş ve geriye kalan 273 adet form değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirmeye alınan formların içinde toplam 126 tanesinde ise görüşme sorularının tamamını doldurulduğu tespit edilmiş ve içerik analizi yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersinin programda belirlenen amaçlarına ulaşma durumunu incelemek için, veri toplama amacıyla 2006 yılında uygulanmaya başlanan yeni görsel sanatlar dersi öğretim programında belirtilen amaçlar temel alınarak maddelendirilmiş, anket haline getirilmiş, uzman görüşlerine başvurularak düzeltmeler yapılmış ve uygulama için hazır hale getirilmiştir (EK-3). Son halini alan anket formu toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Yine sınıf öğretmenlerinden veri toplama amacıyla literatür taraması yapılarak ve uzman görüşlerine başvurularak 5 adet sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır ve anket formunun altına eklenerek sınıf öğretmenlerinden cevaplanması istenmiştir (EK-3).

Verilerin Analizi

Araştırmada sınıf öğretmenlerine uygulanan veri toplama formunda yapılandırılmış görüşme sorularının tamamını dolduran toplam 126 adet formdan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak, 273 adet anket formundan elde edilen veriler ise betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Anketteki maddelere öğretmenlerin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının değerlendirilmesinde 1.00-1.79 puan aralığı için “hiçbir zaman”, 1.80-2.59 puan aralığı için “nadiren”, 2.60-3.39 puan aralığı için “bazen”, 3.40-4.19 puan aralığı için “çoğunlukla” ve 4.20-5.00 puan aralığı için ise “her zaman” seçenekleri temel alınmıştır. Ankette kullanılan beşli derecelendirmenin puanlaması ve analiz sonucu elde edilen aritmetik ortalamaların puan aralıklarına göre nitelendirilmesi Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2

Ankette Kullanılan Derecelendirme Ölçeğinin Puanlanması ve Aritmetik Ortalamaların Puan Aralıkları

Derecelendirme	Puan	Puan Aralığı
Hiçbir Zaman	1	1.00-1.79
Nadiren	2	1.80-2.59
Bazen	3	2.60-3.39
Çoğunlukla	4	3.40-4.19
Her Zaman	5	4.20-5.00

Görüşme verilerinin analizi için içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi dökümanların, mülakat dökümlerinin ya da kayıtların karakterize edilmesi ve karşılaştırılması için kullanılan tekniğin adıdır. Amacı katılımcıların görüşlerinin içeriklerini sistematik olarak tanımlamaktır (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu, Yıldırım, 2007, s. 268-269).

Nitel verilerin içerik analizi yapılırken önce kodlamalar yapılmış daha sonra benzer kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine uygulanan veri toplama formundaki anket maddelerine ve görüşme sorularına sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular veri toplama formundaki sıra ile sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Başka Dersler İşleme Durumları Hakkındaki Soruya Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde başka dersler işleme durumları hakkındaki görüşleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Başka Dersler İşleme Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	f	%
Her zaman	9	3.3
Genellikle	23	8.4
Bazen	93	34.1
Nadiren	54	19.8
Hiçbir zaman	94	34.4
Toplam	273	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi toplam 273 sınıf öğretmeninden 9’u (%3.3) “her zaman”, 23’ü (%8.4) “genellikle”, 93’i (%34.1) “bazen”, 54’ü (%19.8) “nadiren” görsel sanatlar dersinde başka dersler işlediğini ifade etmiştir. Ayrıca 94’ü (%34.4) ise görsel sanatlar dersinde “hiçbir zaman” başka dersler işlemediğini belirtmiştir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından (%65.6) nadirende olsa görsel sanatlar dersinde başka dersler işlendiği söylenebilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Kendilerini Yeterli Gördükleri Düzey Hakkındaki Soruya Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerin görsel sanatlar dersinde kendilerini yeterli gördükleri düzey hakkındaki görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Kendilerini Yeterli Gördükleri Düzey Hakkındaki Görüşleri

	f	%
Tamamen yeterliyim	13	4.8
Yeterliyim	102	37.4
Kararsızım	66	24.2
Yetersizim	88	32.2
Tamamen yetersizim	4	1.5
Toplam	273	100

Tablo 4’te de görüldüğü gibi görsel sanatlar dersinde kendilerini yeterli gördükleri düzey hakkındaki görüşlerine ilişkin sorulan soruya 273 sınıf öğretmenin 13’ü (%4.8) “*tamamen yeterliyim*”, 102’si (%37.4) “*yeterliyim*”, 66’sı (%24.2) “*kararsızım*”, 88 ‘i (%32.2) “*yetersizim*” ve 4’ü (%1.5) “*tamamen yetersizim*” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin %37,4’ünün kendini görsel sanatlar dersinde yeterli buldukları belirlenmiştir. Ancak %32,2’sinin kendini yetersiz gördükleri belirlenmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenciler İçin Faydalı Olduğunu Düşünüyor Musunuz Sorusuna Verdikleri Cevaplara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin görsel sanatlar dersinin öğrenciler için ne düzeyde faydalı olduğunu düşünmelerine ilişkin görüşleri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenciler İçin Ne Düzeyde Faydalı Olduğunu Düşünmelerine İlişkin Görüşleri

	f	%
Kesinlikle faydalı	138	50.5
Faydalı	105	38.5
Kararsızım	19	7.0
Faydasız	10	3.7
Kesinlikle faydasız	1	.4
Toplam	273	100

Tablo 5’te de görüldüğü gibi 273 sınıf öğretmeninden 138’i (%50.5) görsel sanatlar dersinin öğrenciler için “*kesinlikle faydalı*”, 105’i (%38.5) “*faydalı*”, 19’u (7.0) “*kararsızım*”, 10’u (%3.7) “*faydasız*”, 1’i (%.4) ise “*kesinlikle faydasız*” olduğunu düşünmektedir. Buna göre sınıf öğretmenleri görsel sanatlar dersini öğrenciler için büyük oranda faydalı bir ders olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Görsel Sanatlar Dersinin Öğretim Programında Belirlenen Amaçlarının Gerçekleştirilme Düzeyini Belirlemeye Yönelik Ankete İlişkin Bulgular

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2006 yılında uygulanmaya başlayan görsel sanatlar dersi öğretim programında belirtilen amaçlar bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplanmıştır. Sınıf öğretmenlerine programda belirtilen amaçlara ulaşabilmek için ders içerisinde ne düzeyde çalışmalar yaptıklarını belirlemek amacıyla amaçlar maddelendirilmiş, 5’li likert tipi anket haline getirilmiş ve öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Buna göre elde edilen verilere ilişkin bulgular ayrı başlıklar halinde aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre bireysel ve toplumsal amaçlar başlığı altındaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeyine ilişkin bulgular Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Bireysel ve Toplumsal Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular

Maddeler	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiç Bir Zaman	Toplam	
Görsel Sanatlar dersinde amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaptım.	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	f (%)	\bar{X}
1.Öğrenciye çevreyi gözlemlene becerisi kazandırmak,	77 (28.2)	134 (49.1)	56 (20.5)	6 (2.2)	-	273 (%100)	4,03
2. Öğrencinin sahip olduğu yetenekleri ortaya çıkarmak,	96 (35.2)	140 (51.3)	32 (11.7)	5 (1.8)	-	273 (%100)	4,20
3. Öğrenciye özgüven duygusu kazandırmak,	124 (45.4)	120 (44.0)	27 (9.9)	2 (.7)	-	273 (%100)	4,34
4. Öğrencinin görsel tekniklerle kendini ifade etmesini sağlamak,	99 (36.3)	138 (50.5)	33 (12.1)	2 (.7)	1 (.4)	273 (%100)	4,22
5. Öğrencinin ilgisini müze, galeri, tarihi eser vb. kaynaklarla besleyebilmek,	60 (22.0)	76 (27.8)	80 (29.3)	39 (14.3)	18 (6.6)	273 (%100)	3,44
6. Öğrenciye kültürel mirasına sahip çıkma bilinci kazandırmak,	78 (28.6)	94 (34.4)	77 (28.2)	14 (5.1)	10 (3.7)	273 (%100)	3,79
7. Öğrencinin kendi kültürüne ait olan veya olmayan sanat eserlerini tanımasını sağlamak,	47 (17.2)	101 (37.0)	82 (30.0)	33 (12.1)	10 (3.7)	273 (%100)	3,52
8. Öğrencinin kendi kültürüne ait olan veya olmayan sanatçıları tanımasını sağlamak,	42 (15.4)	82 (30.0)	85 (31.1)	50 (18.3)	14 (5.1)	273 (%100)	3,32
9. Öğrencinin günlük yaşamında yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,	69 (25.3)	120 (44.0)	62 (22.7)	20 (7.3)	2 (.7)	273 (%100)	3,86
10. Öğrenciye kendi kültürüne ait olan veya olmayan değerleri tanıyabilme bilincini kazandırmak,	65 (23.8)	106 (38.8)	67 (24.5)	31 (11.4)	4 (1.5)	273 (%100)	3,72
11. Öğrenciye kendi kültürüne ait olan veya olmayan değerleri anlayabilme bilincini kazandırmak,	59 (21.6)	114 (41.8)	66 (24.2)	30 (11.0)	4 (1.5)	273 (%100)	3,71
12. Öğrenciye her türlü sanat yapıtlarından haz alma bilincini kazandırmak,	65 (23.8)	103 (37.7)	69 (25.3)	30 (11.0)	6 (2.2)	273 (%100)	3,70
13. Öğrenciye her türlü sanat yapıtlarını koruma bilincini kazandırmak,	77 (28.2)	107 (39.2)	65 (23.8)	19 (7.0)	5 (1.8)	273 (%100)	3,85

Tablo 7

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Bireysel ve Toplumsal Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular (Tablo 6 devamı)

Maddeler	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiç Bir Zaman	Toplam	
..... amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaparım.	f	f	f	f	f	f	\bar{X}
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	
14. Öğrenciye başkalarıyla birlikte çalışma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,	104 (38.1)	130 (47.6)	32 (11.7)	5 (1.8)	2 (.7)	273 (%100)	4,21
15. Öğrenciye paylaşma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,	129 (47.3)	118 (43.2)	24 (8.8)	2 (.7)	-	273 (%100)	4,37
16. Öğrenciye yaptığı çalışmalarda sorumluluk alma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,	123 (45.1)	119 (43.6)	25 (9.2)	4 (1.5)	2 (.7)	273 (%100)	4,31
17. Öğrenciye başkalarının yaptığı ürünlere saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,,	119 (43.6)	121 (44.3)	27 (9.9)	6 (2.2)	-	273 (%100)	4,29
18. Öğrencinin düşüncelerini aktarma bilinci geliştirmesini sağlamak,,	116 (42.5)	122 (44.7)	30 (11.0)	4 (1.5)	1 (.4)	273 (%100)	4,27
19. Öğrencinin duygularını ifade etme bilinci geliştirmesini sağlamak,	97 (35.5)	126 (46.2)	43 (15.8)	5 (1.8)	2 (.7)	273 (%100)	4,14
20. Öğrencinin kendini sorgulama bilinci kazandırmak,	102 (37.4)	124 (45.4)	40 (14.7)	6 (2.2)	1 (.4)	273 (%100)	4,17
40. Öğrencinin, seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme süreçleri yardımıyla eleştirel bakış açısını geliştirmek,	62 (22.7)	116 (42.5)	65 (23.8)	24 (8.8)	6 (2.2)	273 (%100)	3,75
Ortalama (%)	%31.6	%42.0	%19.0	%5.9	%1.5		3.96

Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulan bulgular en düşük ve en yüksek frekans ve yüzde değerleri bakımından incelendiğinde, görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerle ilgili gerçekleştirme düzeyine “Her Zaman” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranının %15.4 ile %47.3 arasında değiştiği görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin %15.4’ü (42 öğretmen) 8. maddeyi, %47.3’ü (129 öğretmen) ise 15. maddeyi “Her zaman” şeklinde cevaplandırmıştır. “Çoğunlukla” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %27.8 ile %51.3 arasında değişmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %27.8'i (76 öğretmen) 5. maddeyi, %51.3'ü (140 öğretmen) ise 2. maddeyi "Çoğunlukla" şeklinde cevaplandırmıştır. "Bazen" şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı da %8.8 ile %31.1 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %8.8'i (24 öğretmen) 15. maddeyi, %31.1'i (85 öğretmen) ise 8. maddeyi "Bazen" şeklinde cevaplandırmıştır. "Nadiren" şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %7 ile %18.3 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %7'si (2 öğretmen) 3., 4. ve 15. maddeleri, %18.3'ü (50 öğretmen) ise 8. maddeyi "Nadiren" şeklinde cevaplandırmıştır. "Hiçbir Zaman" şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %4 ile %6.6 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %4'ü (1 öğretmen) 4., 18. ve 20. maddeleri, %6.6'sı (18 öğretmen) ise 5. maddeyi "Hiçbir Zaman" şeklinde cevaplandırmıştır. Bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan 21 maddeden 16 tanesi araştırmaya katılan öğretmenler tarafından "Hiçbir Zaman" şeklinde cevaplanırken, 5 (1., 2., 3., 15. ve 17. anket maddeleri)madde için bu derecelendirme hiçbir öğretmen tarafından kullanılmamıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili genel toplamında; öğretmenlerin %31.6'sı "Her Zaman", %42'si "Çoğunlukla", %19'u "Bazen", %5.9'u "Nadiren" ve %1.5'i ise "Hiçbir Zaman" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin genel olarak "Her Zaman" ve "Çoğunlukla" seçenekleri üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin %73.6'sının bireysel ve toplumsal amaçlara genellikle eriştiklerini düşündüklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre bireysel ve toplumsal amaçlar başlığı altındaki ifadelerin puan aralıklarına göre derecelendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Bireysel ve Toplumsal Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Puan Aralıklarına Göre Derecelendirilmesi

Madde no	\bar{X}	Derecelendirme
1	4,03	Çoğunlukla
2	4,20	Her Zaman
3	4,34	Her Zaman
4	4,22	Her Zaman
5	3,44	Çoğunlukla
6	3,79	Çoğunlukla
7	3,52	Çoğunlukla
8	3,32	Bazen
9	3,86	Çoğunlukla
10	3,72	Çoğunlukla
11	3,71	Çoğunlukla
12	3,70	Çoğunlukla
13	3,85	Çoğunlukla
14	4,21	Her Zaman
15	4,37	Her Zaman
16	4,31	Her Zaman
17	4,29	Her Zaman
18	4,27	Her Zaman
19	4,14	Çoğunlukla
20	4,17	Çoğunlukla
40	3,75	Çoğunlukla
Ortalama	3.96	Çoğunlukla

Tablo 8’de sunulan bulgular aritmetik ortalama değerleri bakımından incelendiğinde, öğretmenlerin bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 21 maddeden 12 tanesi (1., 5., 6., 7., 9., 10., 11., 12., 13., 19. 20. ve 40. anket maddeleri) 3.40-4.19 “Çoğunlukla” cevap aralığında olduğu görülmektedir. 8 tanesi (2., 3., 4., 14., 15., 16., 17. ve 18. anket maddeleri) 4.20-5.00 “Her Zaman” cevap aralığında olduğu görülmektedir. 1 tanesi (8. anket maddesi) ise 2.60-3.39 “Bazen” cevap aralığında olduğu görünmektedir. Bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 21 maddeden katılımın en yüksek olduğu madde, “öğrenciye paylaşma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak”, şeklindeki 15. maddedir (= 4.37). 21 maddeden katılımın en düşük olduğu madde ise “öğrencinin ulusal veya evrensel sanatçıları tanımasını sağlamak”, şeklindeki 8. maddedir (= 3,32). Araştırmaya katılan öğretmenler,

bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili maddelerin genel toplamında 3,96'lık aritmetik ortalamayla "Çoğunlukla" şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan bireysel ve toplumsal amaçların çoğunluğuna erişildiği söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre algısal ve estetik amaçlar başlıkları altındaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeyine ilişkin bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Algısal ve Estetik Amaçlar Başlıkları Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular

Maddeler Görsel Sanatlar dersinde amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaparım.	Her zaman f (%)	Çoğunlukla f (%)	Bazen f (%)	Nadiren f (%)	Hiçbir Zaman f (%)	Toplam f (%)	\bar{X}
21.Öğrencinin hayal gücünü geliştirmek,	155 (56.8)	97 (35.5)	18 (6.6)	3 (1.1)	-	273 (%100)	4,48
22. Öğrencinin birikimleri yardımıyla kişisel algılarını sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,	84 (30.8)	112 (41.0)	62 (22.7)	14 (5.1)	1 (.4)	273 (%100)	3,97
23. Öğrencinin, sanatsal ürünlerin önemsenmesinin bir değer olarak kavramasını sağlamak,	82 (30.0)	110 (40.3)	70 (25.6)	9 (3.3)	2 (.7)	273 (%100)	3,96
24. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi kazandırmak,	117 (42.9)	113 (41.4)	35 (12.8)	8 (2.9)	-	273 (%100)	4,24
25. Öğrenciye görsel sanat sevgisini davranışa dönüştürebilme yetisi kazandırmak,	81 (29.7)	127 (46.5)	52 (19.0)	13 (4.8)	-	273 (%100)	4,01
26. Öğrenciye, doğal veya insan yapımı ürünleri estetik değerlendirme becerisi kazandırmak,	76 (27.8)	118 (43.2)	62 (22.7)	15 (5.5)	2 (.7)	273 (%100)	3,92
27. Öğrenciye estetik değerleri kullanarak kendini ifade edebilme becerisi kazandırmak,	84 (30.8)	124 (45.4)	48 (17.6)	16 (5.9)	1 (.4)	273 (%100)	4,00
Ortalama (%)	%35.5	%41.9	%18.1	%4.1	%0.4		4.08

Tablo 9’da sunulan bulgular en düşük ve en yüksek frekans ve yüzde değerleri bakımından incelendiğinde, görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerle ilgili gerçekleştirme düzeyine “Her Zaman” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranının %27.8 ile %56.8 arasında değiştiği görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin %27.8’i (76 öğretmen) 26. maddeyi, %56.8’i (155 öğretmen) ise 21. maddeyi “Her zaman” şeklinde cevaplandırmıştır. “Çoğunlukla” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %35.5 ile %46.5 arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %35.5’i (97 öğretmen) 21. maddeyi, %46.5’i (127 öğretmen) ise 25. maddeyi “Çoğunlukla” şeklinde cevaplandırmıştır. “Bazen” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı da %6.6 ile %25.6 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %6.6’sı (18 öğretmen) 21. maddeyi, %25.6’sı (70 öğretmen) ise 23. maddeyi “Bazen” şeklinde cevaplandırmıştır. “Nadiren” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %1.1 ile %5.9 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %1.1’i (3 öğretmen) 21. maddeyi, %5.9’ü (16 öğretmen) ise 27. maddeyi “Nadiren” şeklinde cevaplandırmıştır. “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %4 ile %7 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %4’ü (1 öğretmen) 22. ve 27. maddeleri, %7’si (2 öğretmen) ise 23. ve 26. maddeleri “Hiçbir Zaman” şeklinde cevaplandırmıştır. Algısal ve estetik amaçlardan oluşan 7 maddeden 4 tanesi araştırmaya katılan öğretmenler tarafından “Hiçbir Zaman” şeklinde cevaplanırken, 3 (21., 24. ve 25. anket maddeleri) madde için bu derecelendirme hiçbir öğretmen tarafından kullanılmamıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili genel toplamında; öğretmenlerin %35.5’i “Her Zaman”, %41.9’u “Çoğunlukla”, %18.1’i “Bazen”, %4.1’i “Nadiren” ve %4’ü ise “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin genel olarak “Her Zaman” ve “Çoğunlukla” seçenekleri üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin %77.4’ünün bireysel ve toplumsal amaçlara genellikle eriştiklerini düşündüklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre algısal ve estetik amaçlar başlıkları altındaki ifadelerin puan aralıklarına göre derecelendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Algısal ve Estetik Amaçlar Başlıkları Altındaki İfadelerin Puan Aralıklarına Göre Derecelendirilmesi

Madde no	\bar{X}	Derecelendirme
21	4,48	Her Zaman
22	3,97	Çoğunlukla
23	3,96	Çoğunlukla
24	4,24	Her Zaman
25	4,01	Çoğunlukla
26	3,92	Çoğunlukla
27	4,00	Çoğunlukla
Ortalama	4.08	Çoğunlukla

Tablo 10’da sunulan bulgular aritmetik ortalama değerleri bakımından incelendiğinde, öğretmenlerin algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 7 maddeden 5 tanesi (22., 23., 25., 26. ve 27. anket maddeleri) 3.40-4.19 “Çoğunlukla” cevap aralığında olduğu görülmektedir. 2 tanesi (21. ve 24. anket maddeleri) 4.20-5.00 “Her Zaman” cevap aralığında olduğu görülmektedir. Algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 7 maddeden katılımın en yüksek olduğu madde, “öğrencinin hayal gücünü geliştirmek”, şeklindeki 21. maddedir (= 4.48). 7 maddeden katılımın en düşük olduğu madde ise “öğrenciye, doğada olan veya insan eli ile üretilen her şeyi estetik değerlendirme birikimi kazandırmak”, şeklindeki 26. maddedir (= 3,92). Araştırmaya katılan öğretmenler, algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili maddelerin genel toplamında 4.08’lik aritmetik ortalamayla “Çoğunlukla” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan algısal ve estetik amaçların çoğunluğuna erişildiği söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre teknik amaçlar başlıkları altındaki ifadelerin gerçekleştirilme düzeyine ilişkin bulgular Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Teknik Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Gerçekleştirilme Düzeyine İlişkin Bulgular

Maddeler	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman (1)	Toplam	
Görsel Sanatlar dersinde amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaparım.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	f (%)	\bar{X}
28. Öğrenciye her türlü materyali kullanarak görsel anlatım biçimine dönüştürme isteği kazandırmak,	84 (30.8)	115 (42.1)	61 (22.3)	12 (4.4)	1 (.4)	273 (%100)	3,99
29. Öğrenciye her türlü araç ve gereci kullanma becerisi kazandırmak,	95 (34.8)	120 (44.0)	44 (16.1)	12 (4.4)	2 (.7)	273 (%100)	4,08
30. Öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak,	119 (43.6)	131 (48.0)	17 (6.2)	5 (1.8)	1 (.4)	273 (%100)	4,33
31. Öğrenciye görsel sanatlarda farklı yöntemlerle ulaşılan sonuçların etkilerini sezdirebilmek,	72 (26.4)	112 (41.0)	74 (27.1)	13 (4.8)	2 (.7)	273 (%100)	3,88
32. Öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,	100 (36.6)	130 (47.6)	32 (11.7)	10 (3.7)	1 (.4)	273 (%100)	4,16
33. Öğrenciyi değişik yöntemler kullanılarak ulaşılan ifade zenginliklerinin farkına vardırabilmek,	83 (30.4)	128 (46.9)	51 (18.7)	9 (3.3)	2 (.7)	273 (%100)	4,03
34. Öğrenciye farklı teknikler arama isteği kazandırmak,	45 (16.5)	109 (39.9)	93 (34.1)	20 (7.3)	6 (2.2)	273 (%100)	3,61
35. Öğrenciye farklı teknikler arama cesareti kazandırmak,	51 (18.7)	107 (39.2)	97 (35.5)	14 (5.1)	4 (1.5)	273 (%100)	3,68
36. Öğrenciye, yaptığı çalışmalarda uygun malzemeyi seçme becerisi kazandırmak,	63 (23.1)	131 (48.0)	67 (24.5)	7 (2.6)	5 (1.8)	273 (%100)	3,88
37. Öğrenciye tercih ettiği malzemeyi tanımlayabilme becerisi kazandırmak,	62 (22.7)	121 (44.3)	72 (26.4)	16 (5.9)	2 (.7)	273 (%100)	3,82
38. Öğrenciye görsel biçimlendirme sürecinde oluşabilecek olası sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi kazandırmak,	62 (22.7)	108 (39.6)	80 (29.3)	19 (7.0)	4 (1.5)	273 (%100)	3,75
39. Öğrenciye görsel biçimlendirme sürecinde oluşabilecek olası sorunlara teknik çözümler üretebilme güveni kazandırmak.	59 (21.6)	100 (36.6)	91 (33.3)	18 (6.6)	5 (1.8)	273 (%100)	3,70
Ortalama (%)	%27.3	%43.1	%23.7	%4.8	%1.1		3.91

Tablo 11’de sunulan bulgular en düşük ve en yüksek frekans ve yüzde değerleri bakımından incelendiğinde, görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan teknik amaçlardan oluşan maddelerle ilgili gerçekleştirme düzeyine “Her Zaman” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranının %16.5 ile %43.6 arasında değiştiği görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin %16.5’i (45 öğretmen) 34. maddeyi, %43.6’sı (119 öğretmen) ise 30. maddeyi “Her zaman” şeklinde cevaplandırmıştır. “Çoğunlukla” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %36.6 ile %48.0 arasında değişmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %36.6’sı (100 öğretmen) 39. maddeyi, %48.0’ı (131 öğretmen) ise 30. ve 36. maddeleri “Çoğunlukla” şeklinde cevaplandırmıştır. “Bazen” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı da %6.2 ile %35.5 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %6.2’si (17 öğretmen) 30. maddeyi, %35.5’si (97 öğretmen) ise 35. maddeyi “Bazen” şeklinde cevaplandırmıştır. “Nadiren” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %1.8 ile %7.3 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %1.8’i (5 öğretmen) 30. maddeyi, %7.3’ü (20 öğretmen) ise 34. maddeyi “Nadiren” şeklinde cevaplandırmıştır. “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise %0.4 ile %2.2 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin %0.4’ü (1 öğretmen) 28., 30. ve 27. maddeleri, %2.2’si (6 öğretmen) ise 34. maddeyi “Hiçbir Zaman” şeklinde cevaplandırmıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili genel toplamında; öğretmenlerin %27.3’ü “Her Zaman”, %43.1’i “Çoğunlukla”, %23.7’si “Bazen”, %4.8’i “Nadiren” ve %1.1’i ise “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin genel olarak “Her Zaman” ve “Çoğunlukla” seçenekleri üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu durum sınıf öğretmenlerinin %70.4’ünün teknik amaçlara genellikle eriştiklerini düşündüklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre teknik amaçlar başlığı altındaki ifadelerin puan aralıklarına göre derecelendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Teknik Amaçlar Başlığı Altındaki İfadelerin Puan Aralıklarına Göre Derecelendirilmesi

Madde no	\bar{X}	Derecelendirme
28	3,99	Çoğunlukla
29	4,08	Çoğunlukla
30	4,33	Her Zaman
31	3,88	Çoğunlukla
32	4,16	Çoğunlukla
33	4,03	Çoğunlukla
34	3,61	Çoğunlukla
35	3,68	Çoğunlukla
36	3,88	Çoğunlukla
37	3,82	Çoğunlukla
38	3,75	Çoğunlukla
39	3,70	Çoğunlukla
Ortalama	3,91	Çoğunlukla

Tablo 12’de sunulan bulgular aritmetik ortalama değerleri bakımından incelendiğinde, öğretmenlerin teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 12 maddeden 11 tanesi (28., 29., 31., 32., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38. ve 39. anket maddeleri) 3.40-4.19 “Çoğunlukla” cevap aralığında olduğu görülmektedir. 1 tanesi (30. anket maddesi) 4.20-5.00 “Her Zaman” cevap aralığında olduğu görülmektedir. Teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 12 maddeden katılımın en yüksek olduğu madde, “öğrencinin gelişmesine imkân tanımak”, şeklindeki 30. maddedir (= 4.33). 12 maddeden katılımın en düşük olduğu madde ise “öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği kazandırmak”, şeklindeki 34. maddedir (= 3,61). Araştırmaya katılan öğretmenler, teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili maddelerin genel toplamında 3.91’lik aritmetik ortalamayla “Çoğunlukla” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında

bu ortalama değer, araştırmaya katılan օęretmenlerin teknik amaçlardan oluşan maddelere erişi düzeyleri oldukça iyi düzeydedir denilebilir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan sınıf օęretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi օęretim programında yer alan teknik amaçların çoğunluğuna erişildiği söylenebilir.

Sınıf օęretmenlerinin Görüşme Sorularına Verdikleri Yanıtlara İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama formunda sınıf օęretmenlerinin görüşlerini almak amacıyla oluşturulan 5 adet yapılandırılmış görüşme sorusuna verilen cevaplardan elde edilen verilerin içerik analizi tekniği ile çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Sınıf օęretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Rutin bir Görsel Sanatlar dersi sürecinde yaptığınız çalışmalardan bahsedermisiniz?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin bulgular.

Veri toplama formunda bulunan yapılandırılmış görüşme sorularından birincisi olan “Rutin bir Görsel Sanatlar dersi sürecinde yaptığınız çalışmalardan bahsedermisiniz?” sorusuna sınıf օęretmenlerinin verdikleri cevaplar sonucu elde edilen verilerin içerik analizi sonuçları Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13

Rutin Bir Görsel Sanatlar Dersinin İşleniş Süreci

	f	
1	Programa uygun etkinlikler	25
2	Serbest resim çizilmesi	34
3	Konu verilerek (Belirli gün ve haftalar veya diğer) resim çizdirilmesi	55
4	Sergi yapılması, dönüt verilmesi	30
5	İki veya üç boyutlu çalışmalar (hamur, kil vb.)	7
6	Atık malzeme kullanımı	8
7	Boyama çalışmaları	22
8	İşbirliğine yönelik çalışmalar	2
9	El becerileri (kesme, yapıştırma, baskı vb.)	15
	Toplam görüşler	198

Tablo 13’de de görüldüğü gibi görüş belirten sınıf öğretmenlerinin ifadelerinden 25’i “Programa uygun etkinlikler”, 34’ü “Serbest resim çizilmesi”, 55’i “Konu verilerek (Belirli gün ve haftalar veya diğer) resim çizdirilmesi”, 30’u “Sergi yapılması, dönüt verilmesi”, 7’si “İki veya üç boyutlu çalışmalar (hamur, kil vb.)”, 8’i “Atık malzeme kullanımı”, 22’si “Boyama çalışmaları”, 2’si “İşbirliğine yönelik çalışmalar”, 15’i ise “El becerileri (kesme, yapıştırma, baskı vb.)” ifadelerinden oluşmaktadır. Burada bir sınıf öğretmeni tarafından birden fazla ifade yazılabildiği için toplam sayı ile öğretmen sayısı farklıdır.

Rutin bir Görsel Sanatlar dersi sürecinde yaptığı çalışmalardan bahseden sınıf öğretmenlerinden Ö2 kodlu öğretmen, *“yapılması istenen konuyla ilgili giriş yapıp öğrencileri konuşturur, hayal etmelerini sağlarım. Gözlerinde canlandırdıkları bölümü çizimlerini sağlarım”*, Ö7 kodlu öğretmen *“dersin planlanması doğrultusunda çevrenin imkan ve yeterliklerine paralel olarak kuru boya, pastel boya ile serbest veya konulu resim çalışmaları yapılmakta. Öğrencilerin düzeylerine uygun baskı, kolaj ve püskürtme çalışmaları yapılmakta,*

hamur ve kil çamur (çini) çalışmaları yapılmaktadır” derken, Ö32 kodlu öğretmen “belirli gün ve haftalara uygun görseller yapar panomuzu süsleriz. Belirli gün ve haftalarla ilgili çalışma yapamadığımız zamanlarda ise okuduğumuz bir hikayenin zihnimize canlandırdıklarını yada bizi en çok üzen-sevindiren bir olayı resmederiz” şeklinde görüş bildirmiştir.

Ö43 kodlu öğretmen *“planda yer alan kazanımlar çeçevesinde dersi şekillendirmeye çalışıyorum. Mümkün olduğunca farklı çalışmalar yapmaya çalışıyorum. Öğrencilerin ilgileri bu sayede derste kalıyor”, Ö52 kodlu öğretmen “makas kullanmabecerisini artırıcı çalışmalar, kağıt katlama, kullanma, kesme becerisini artırıcı çalışmalar, taşırmeden boyama, verilen bir konu, okuduğu bir masal, gördüğü izlediği bir olaylar ilgili resim çalışmaları, boyama, değişik materyallerle (ip, atık malzemeler ... vs.) ile ilgili çalışmalar” derken, Ö64 kodlu öğretmen “görsel sanatlar derslerinde konulara uygun resim yapmalarını istiyorum. Çalışmalarım öğrencinin dersi ciddi tutarak konuyla ilgili düşüncelerini doğru şekilde kağıda aktarmasını sağlamak. Bunun içinde verdiğim konularla ilgili kısa açıklamalar ve örnekler vererek nasıl düşünebileceği ile ilgili fikir oluşmasını sağlıyorum”, Ö81 kodlu öğretmen “parmak boya çalışması, baskı çalışmaları, kolaj tekniği, renkler, leke çalışması, atık malzemelerle görsel çalışma, belirli gün ve haftalarla ilgili duygu ve düşüncelerini ifade etme”, Ö86 kodlu öğretmen ise “dersin konusu öğrencilere açıklanır. Bu konu işlenirken hangi malzemeleri kullanabilecekelri belirtilir. Konuyu işlerken konunun önemli bölümleri ifade edilir. Bu bölümlerden uygun bulduklarını resim çizerek anlatması istenir. Her öğrencinin çalışması sınıfa sunularak görüş belirtmeleri sağlanır” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.*

Ö102 kodlu öğretmen *“konuyu söylüyorum. Yapacağı çalışmaları anlatıyorum. Yaptıklarını kontrol ediyorum” derken, Ö110 kodlu öğretmen ise “imkanların yetersizliğinden dolayı genellikle sınıf içinde yapılan çalışmalar içerisinde pastel, kuru veya sulu boya çalışmaları yaptırabiliyoruz” şeklinde görüş belirtmiştir.*

Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersinin amaçlarının uygulanabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.

Veri toplama formunda bulunan yapılandırılmış görüşme sorularından ikincisi olan “Görsel Sanatlar dersinin amaçlarının uygulanabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplar sonucu elde edilen verilerin içerik analizi sonuçları Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14

Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarının Uygulanabilirliği Hakkındaki Öğretmenlerin Görüşleri

		f
1	Uygulanabilir buluyorum	13
2	Uygulanabilir bulmuyorum	42
3	Çevre koşullarına (öğretmen, öğrenci, aile vb.) göre uygulanabilir	59
	Toplam	114

Tablo 14’de de görüldüğü gibi görüş belirten sınıf öğretmenlerinin 13’ü görsel sanatlar dersinin amaçlarını “Uygulanabilir buluyorum”, 42’si “Uygulanabilir bulmuyorum”, 59’u ise “Çevre koşullarına (öğretmen, öğrenci, aile vb.) göre uygulanabilir” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersinin amaçlarının uygulanabilirliği hakkındaki konuda görüş belirten sınıf öğretmenlerinden, Ö1 kodlu öğretmen, “amaçlar uygulanabilir, ancak bunu bu konuda daha kapsamlı eğitim almış öğretmenlerce yapılmasının daha yararlı olacağına inanıyorum”, Ö8 kodlu öğretmen “öğrencilere dersin amacı ve neyi nasıl resmedecekleri belirtilirse gerisi kendiliğinden gelir. Görsel sanatlar amacına ulaşır diye düşünüyorum”, Ö16 kodlu öğretmen “bazı amaçlar uygulama açısından üst seviye veya ütopyik. Özellikle sanat eserleri ile ilgili çalışmalar bunlardan bazıları” derken, Ö28 kodlu öğretmen “atölye ortamında görsel örnekler ve materyallerin yeterli olduğu ortamlardan çalışmaların amacına

ulaşacağı kanaatindeyim”, Ö33 kodlu öğretmen “öğrencilerin mazleme getirmesi ve okul içi uygulama ve sergileme alanı olduğu sürece tümü uygulanabilir” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Ö49 kodlu öğretmen “görsel sanatlar dersinin amaçlarının uygun olduğunu düşünmüyorum. Amaçlar öğrencilerin ortam ve seviyelerine uygun değildir. Bunlar çok daha iyi tesbit edilmeli. Özel yeteneği olan öğretmenlerin dışında öğrencilerin genelde bu konuda iyi yetiştirildiğini düşünmüyorum. Resim yeteneğinin kendini ifade edebilmenin matematik, türkçe vb. derslerle ilişkili olduğu bilincine varılabilmeli” derken, Ö60 kodlu öğretmen “gerçek anlamda bu dersin işlenişinde amaçlara ulaşabilme, amaçlarının uygulanabilirliği ile ilgili olarak çocukların yaşantuların uygun, çevreye uygun, yaşına, seviyesine uygun olması, çocukların değil öğretmenlerin dahi anlayamadığı çalışmalardan uzak durulması gerektiğini düşünüyorum. Kırk yıllık resim dersinin adının görsel sanatlar dersi şekline bile alışamadığımı ifade etmek isterim” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Ö69 kodlu öğretmen “görsel sanatlar dersinin amaçlarının pratikte uygulanabilir ve işlevsel olduğunu düşünmüyorum. Program uygulanabilir ve işlevsel değil, sürekli aynı amaç ve konuları tekrar etmekten ibaret”, Ö78 kodlu öğretmen “1.sınıf öğretmeniyim. 1. ve 2.sınıflarda uygulanabiliyor çünkü gerekli zaman var. Sınıf düzeyi büyüdükçe bu derse ayrılan zamandan zaman zaman çaldığımız oluyor. Çünkü konu yetiştirme amacını güdüyoruz ister istemez” derken, Ö100 kodlu öğretmen “görsel sanatlar dersinin amaçları uygulanabilir fakat sınıf öğretmenleri olarak yetersiz kalıyoruz” şeklinde görüş belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptığınız çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.

Veri toplama formunda bulunan yapılandırılmış görüşme sorularından üçüncüsü olan “Görsel Sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptığınız çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna sınıf öğretmenlerinin

verdikleri cevaplar sonucu elde edilen verilerin içerik analizi sonuçları Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15

Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişebilmek İçin Yaptıkları Çalışmaları Yeterli Bulma Durumları

		f
1	Yeterli buluyorum	11
2	Yeterli bulmuyorum	91
3	Çevre koşullara göre yeterli buluyorum	22
	Toplam	124

Tablo 15’te de görüldüğü gibi görüş belirten sınıf öğretmenlerinin 11’i görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptıkları çalışmaları “yeterli” bulduklarını, 91’i “yetersiz” bulduklarını, 22’si ise “Çevre koşullara göre yeterli” bulduklarının ifade etmişlerdir.

Görsel Sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptıkları çalışmaların yeterli olup olmadığını değerlendiren sınıf öğretmenlerinden Ö3 kodlu öğretmen, “çoğu zaman yaptığım çalışmalar amacına uymaktadır”, Ö18 kodlu öğretmen “kesinlikle hayır. Ben görsel sanatlar dersinin matematik, fen, türkçe vb ana dersler kadar önemli olduğuna inananlardan biriyim. Çocuklar birçok duygu ve düşüncelerini ve bize anlatamadıklarını görsel çalışmalarla ifade etmektedirler”, Ö22 kodlu öğretmen “kesinlikle düşünmüyorum. Bu anlamda öğretmene fazla bir fedakarlık düşüyo. Maalesef bunu yapan çok az öğretmen var” derken, Ö48 kodlu öğretmen “yeterli olduğunu düşünmüyorum. Görsel sanatlar dersinin planına uygun çalışmalar yapamıyorum. Yetenekli çocukların daha iyi bir eğitim alması gerekir. Bu da konusunda uzman, resim tekniklerini çok iyi bilen öğretmenlerle gerçekleştirilir” şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

Ö62 kodlu öğretmen “yaptığım çalışmalar yeterli değil. Ben de diğer arkadaşlarım gibi yeterli değilim. Bazen de görsel sanatlar dersinde başka dersler yapmaktayım”, Ö76 kodlu öğretmen “derslerin branş öğretmenlerince yapılması

daha iyi olurdu ama bizim yapmamız istendiği için elimizden gelenin en iyisini yapmaya gayret ediyoruz”, Ö85 kodlu öğretmen “yeterli olduğunu düşünmüyorum. Ayrıca görsel sanatlar dersi için elimizde yeterli araç-gereç yok. Biz öğretmenlerin de yeterli bilgi birikimi yok. İnternette faydalanıyoruz”, Ö89 kodlu öğretmen “benim amacım çocuklara bu dersi sevdirmek ve onlarda estetik duygusunu geliştirebilmek. Bunu başardığıma inanıyorum. Ama programın dayattığı amaçların gerçekleştirilebileceğine inanmıyorum. Müfredatın yenilenmesi ve daha uygulanabilir bir hale gelmesi gerekiyor” derken, Ö106 kodlu öğretmen “yeterli değil. Çünkü bizim de bu alanla ilgili bilgilerimiz sınırlı olduğu için yeteri kadar çalışma yapamıyoruz”, Ö113 kodlu öğretmen ise “düşünmüyorum. Çünkü amaçların uygulanabilirliği açısından sıkıntı yaşıyoruz. Tam alanımız olmadığı için zaman zaman yetersizlikler yaşıyorum” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığımız zorluklar nelerdir?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.

Veri toplama formunda bulunan yapılandırılmış görüşme sorularından dördüncüsü olan “Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığımız zorluklar nelerdir?” sorusuna sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplar sonucu elde edilen verilerin içerik analizi sonuçları Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16

Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersini İşlerken Yaşadıkları Sorunlar Hakkındaki Görüşleri

		f
1	Amaçların sınıf düzeyinde olmaması	11
2	Ders saati yeterli değil	19
3	Öğrenci ilgisi ve yeteneği az	19
4	Materyal ve kaynak eksikliği	72
5	Uygun ortam (sınıf, ışık) olmaması	29
6	Veli ilgisizliği	12
7	Kendimi yeterli görmüyorum	35
8	Gezi-gözlem yapılamaması	4
	Toplam görüşler	201

Tablo 16’da da görüldüğü gibi görsel sanatlar dersini işlerken yaşadıkları sorunlara ilişkin görüş belirten sınıf öğretmenlerinin ifadelerinden 11’i “Amaçların sınıf düzeyinde olmaması”, 19’u “Ders saati yeterli değil”, 19’u “Öğrenci ilgisi ve yeteneği az”, 72’si “Materyal ve kaynak eksikliği”, 29’u “Uygun ortam (sınıf, ışık) olmaması”, 12’si “Veli ilgisizliği”, 35’i “Kendimi yeterli görmüyorum” ve 4’ü “Gezi-gözlem yapılamaması” ifadelerinden oluşmaktadır. Burada da bir sınıf öğretmeni tarafından birden fazla ifade yazılabildiği için toplam sayı ile öğretmen sayısı farklıdır.

Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadıkları zorluklar hakkında görüş belirten sınıf öğretmenlerinden Ö6 kodlu öğretmen “*materyallerin zamanında ve uygun olmaması, velilerin bu dersi geçiştirmeye çalışması. (arkadaşından boya alırsın, öğretmenin versin gibi...)*”, Ö15 kodlu öğretmen “*araç-gereç eksikliği, çocukların iç dünyalarını ifade etmede baskı altında kalmaları, ders süresinin 1 saat olması, etkinliklerin yarım kalmasına, sağlıklı yapılamamasına sebep olmaktadır*”, Ö37 kodlu öğretmen “*konular uygulanabilir değil, öğrenciler belirtilen konularda çalışma yapmak istemiyorlar, ders saati süreis 1 saat ve bu süre yetersiz kalıyor*” derken, Ö47 kodlu öğretmen “*ekonomik yönden biraz sıkıntı*

çekiliyor. Çocuğun defteri bitiyor, boya kalemi bitiyor, tekrar malzeme alana kadar biraz zaman geçiyor. Bir de kendimde eksik olduğumu düşünüyorum. Bu konularda daha bilgili, bilinçli olsam çocuklara daha fazla şey verebileceğimi düşünüyorum ve böyle olmasını da isterim” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Ö54 kodlu öğretmen *“materyalleri, araç-gereçleri kullanmada zorluklar yaşanabiliyor. Çocuklar zamanı iyi kullanamıyor. 1 ders saatinde bazı öğrenciler hemen çalışmayı bitirirken, bazıları ders saatinde bitiremiyor. Çocuklarımıza derse karşı gereken önemi göstermeleri sağlayamıyorum”*, Ö63 kodlu öğretmen *“araç-gereç temini, konunun örnek çalışmalarının olmaması, öğretmen olarak teknik bilgi eksikliği, sınıfların uygun olmaması, resim salonları olsa bile bakımsız, yetersiz, böyle güzel bir derisn önemsenmemesi, ders kitabının olmaması vb, öğrencilerin ilgisinin az ya da aynı şeyleri yapıp durması”*, Ö87 kodlu öğretmen *“malzeme eksikliği, çalışma ortamı eksikliği (ışık ve laboratuvar), öğrencilerde ilgisizlik, velilerin bu derse yeterli desteğinin olmaması, verilen kitaplardaki çalışma örneği eksikliği, ders saatinin azlığı, genel olarak bu dersin önemsiz görülmesi”* derken, Ö96 kodlu öğretmen *“velilerin dersi gereksiz görmelerinden dolayı araç-gereçleri temin etmemesi ve çocukların derse karşı çok ilgili olmaması”*, Ö111 kodlu öğretmen *“tek sıkıntı malzeme yetersizliği. Diğer ders kitapları ücretsiz dağıtılırken görsel sanatlar dersinin ihmal edilmesi bir zorluk”*, Ö118 kodlu öğretmen ise *“araç-gereç sıkıntısı, hayal gücünün zayıf olması, gerekli ilginin olmaması, resim dersinin önemsiz bir dersmiş gibi algılanması”* şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin yapılandırılmış görüşme sorularından “Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığınız zorluklarla ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna verikleri cevaplara ilişkin bulgular.

Veri toplama formunda bulunan yapılandırılmış görüşme sorularından beşincisi olan “Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığınız zorluklarla ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna sınıf öğretmenlerinin verdikleri cevaplar sonucu elde edilen verilerin içerik analizi sonuçları Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17

Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersini İşlerken Yaşadıkları Sorunlar Hakkındaki Çözüm Önerileri

		f
1	Derslere branş öğretmenleri girmeli	41
2	Konular (kazanımlar) sınıf düzeyine uygun olmalı	17
3	Sergi, yarışma vb. düzenlenmeli	6
4	Ders saatinin artırılması	14
5	Gezi yapılması kolaylaştırılmalı	5
6	Ders İçin özel sınıflar yapılmalı	43
7	Okullara araç-gereç temin edilmeli	33
8	Öğretmenlere hizmetiçi eğitim yapılmalı	34
9	Velilerin ilgisini artıracak önlemler alınmalı	10
Toplam görüşler		203

Tablo 17’de de görüldüğü gibi görsel sanatlar dersini işlerken yaşadıkları sorunlar hakkındaki çözüm önerilerine ilişkin görüş belirten sınıf öğretmenlerinin ifadelerinden 41’i “Derslere branş öğretmenleri girmeli”, 17’si “Konular (kazanımlar) sınıf düzeyine uygun olmalı”, 6’sı “Sergi, yarışma vb. düzenlenmeli”, 14’ü “Ders saatinin artırılması”, 5’i “Gezi yapılması kolaylaştırılmalı”, 43’ü “Ders İçin özel sınıflar yapılmalı”, 33’ü “Okullara araç-gereç temin edilmeli”, 34’ü “Öğretmenlere hizmetiçi eğitim yapılmalı” ve 10’u “Velilerin ilgisini artıracak önlemler alınmalı” ifadelerinden oluşmaktadır. Burada da bir sınıf öğretmeni tarafından birden fazla ifade yazılabildiği için toplam sayı ile öğretmen sayısı farklıdır.

Görsel sanatlar dersini işlerken yaşadıkları zorluklarla ilgili çözüm önerilerini ifade eden sınıf öğretmenlerinden Ö5 kodlu öğretmen “*görsel sanatlar dersi için okullarda sınıflar düzenlenmeli. Bu sınıflarda ulusal ve evrensel sanat eserlerinin örnekleri sergilenmeli. Bu sınıflar öyle düzenlenmeli ki öğrenciler boş zamanlarında bu sınıflardan yararlanabilmeli*”, Ö21 kodlu öğretmen “*okulda resim için özel bir sınıf olabilir. Malzemeler hazır bulundurulabilir. Bu derse sınıf*

öğretmenleri değil branş öğretmenleri girebilir”, Ö35 kodlu öğretmen “bence bu derse branş öğretmenleri girmelidir. Ya da seminer çalışmaları sırasında farklı zamanlarda da olabilir. Branş öğretmenleri tarafından en azından amaçlara nasıl ulaşabileceğimize dair bir eğitim verilmelidir. Yoksa görsel sanatlar dersi hak ettiği yeri asla bulamaz” derken, Ö57 kodlu öğretmen “ders saatleri çoğaltılabilir. Çocuklara erken yaşlarda beceri kazandırma için ailelerin bilinçlendirilmesi. Okullarda bazı malzemelerin sürekli bulundurulması” şeklinde görüş belirtmiştir.

Ö77 kodlu öğretmen “öğretmene hizmet içi eğitim, bu derse özel bir çalışma ortamı, devlet destekli öğrencilere araç-gereç yardımı, öğrencilerin ilgi-yeteneklerine uygun yetenek derslerine seçim yapması (müzik-görsel-beden)”, Ö80 kodlu öğretmen “ders saati amacın kazandırılması konusunda yetersiz olduğu için ders saati sayısı arttırılabilir, görsel sanatlar dersine branş öğretmeni verilebilir, görsel sanatlar dersinde hizmet içi eğitim verilebilir, okullarda görsel sanatlar sınıfları oluşturulmalı, malzemeler kaliteli olmalıdır” derken, Ö94 kodlu öğretmen “bu dersin branş öğretmenlerince verilmesinin daha verimli hale getireceğini düşünüyorum”, Ö103 kodlu öğretmen “araç-gereçlerin hazır olduğu görsel sanatlar dersi için kullanılacak bir atölye. Birde branş öğretmeni olursa amaçlar tam olarak değilse bile büyük oranda gerçekleşebilir” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Ö115 kodlu öğretmen “sınıf öğretmenlerinin kullanabileceği görsel sanatlar dersliği olabilir. Öğrencilerin etkinliklerini özgürce tamamlamasına imkan verecek kadar sürenin tanınması. Amaçların daha uygulanabilir olması. Biz öğretmenlerin eğitilmesi (öğretim programının ütopya olmaktan çıkıp gerçekçi olması lazım. Program ve bulunduğumuz şartlar birbirine uymuyor)” derken, Ö124 kodlu öğretmen ise “hizmet içi eğitim yada yapılacak seminer atölye uygulamaları ile bu konuda bir eğitim verilebilir. Yahut bu derslere de branş öğretmeni girebilir” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan amaçlara erişimi düzeyinin incelenmesini amaçlayan bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile nitel araştırma yöntemlerinden durum çarışılması modeli kullanılmıştır. Bu modeller çerçevesinde Kütahya il merkezinde bulunan sınıf öğretmenlerine yönelik anket ve yapılandırılmış görüşme sorularından oluşan veri toplama formu uygulanmıştır.

İlköğretimde 2006-2007 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan görsel sanatlar dersi öğretim programının amaçlarının Kütahya il merkezindeki ilkokullarda görevli sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada, öğretmenlere uygulanan veri toplama formu aracılığı ile elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır ve aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada verilerin analiz edilmesi aşamasında nicel veriler betimsel analiz yöntemiyle, nitel veriler ise içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen verilerle ilgili bulgular ortaya çıkarılmış ve bu bulgulara dayanarak aşağıda sonuçlar ve tartışmalar ortaya konmuş ve bu sonuçlar doğrultusunda düşünülen öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

İlkokullarda uygulanan görsel sanatlar dersi amaçlarına erişim düzeyini belirlemeye yönelik anket sonuçları

- Görsel sanatlar dersinde başka dersler işleyip işlemediğini belirleme amaçlı sorulan soruda araştırmaya katılan toplam 273 sınıf öğretmeninden 9'u (%3.3) "*her zaman*", 23'ü (%8.4) "*genellikle*", 93'ü (%34.1) "*bazen*", 54'ü (%19.8) "*nadiren*", 94'ü (%34.4) ise "*hiçbir zaman*" seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde sadece %34.4'ünün başka dersler işlemediğini ifade etmesi, geriye kalan %65.6'sının nadiren de olsa başka dersler işlemesi

düşündürücüdür. Bu durum görsel sanatlar dersinin haftada bir olan ders saatinde verimli ve yerinde kullanılmadığını ortaya koymaktadır.

- Görsel sanatlar dersinde kendilerini yeterli gördükleri düzey hakkındaki görüşlerine ilişkin sorulan soruya 273 sınıf öğretmenin 13'ü (%4.8) “tamamen yeterliyim”, 102'si (%37.4) “yeterliyim”, 66'sı (%24.2) “kararsızım”, 88'i (%32.2) “yetersizim” ve 4'ü (%1.5) “tamamen yetersizim” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin yalnızca %4.8'inin kendini tamamen yeterli görmesi olumsuz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun nedeni öğretmenlerin görsel sanatlar eğitimi konusunda lisans düzeyinde yeterli eğitim almamaları ve öğretmenlik dönemlerinde hizmet-içi eğitime tabi tutulmamalarına bağlanabilir.
- Görsel sanatlar dersinin öğrenciler için faydalı olup olmadığı hakkında görüşlerini almak amaçlı sorulan soruya 273 sınıf öğretmeninden 138'i (%50.5) “kesinlikle faydalı”, 105'i (%38.5) “faydalı”, 19'u (7.0) “kararsızım”, 10'u (%3.7) “faydasız”, 1'i (%.4) ise “kesinlikle faydasız” olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenleri öğrenciler için görsel sanatlar dersinin büyük oranda (%88.5) faydalı olduğunu düşünmektedirler. Bu durum öğretmenler tarafından görsel sanatlar dersinin önemini gördüğünü göstermektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan “bireysel ve toplumsal amaçlar” a erişim düzeyini belirlemeye yönelik anket sorularına öğretmenlerin ortalama %31.6'sı “Her Zaman”, %42'si “Çoğunlukla”, %19'u “Bazen”, %5.9'u “Nadiren” ve %1.5'i ise “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin görüşlerinin genel olarak “Her Zaman” ve “Çoğunlukla” seçenekleri üzerinde yoğunlaştığını gözükmetedir. Ayrıca anket sonuçlarının ilk kısmının sonuçlarına göre, sınıf öğretmenleri tarafından bireysel ve toplumsal amaçlara erişim düzeyleri ile ilgili maddelerin genel toplamında 3,96'lık aritmetik ortalamayla “Çoğunlukla” şeklinde görüş belirtilmiştir. Bu duruma göre görsel sanatlar öğretim

programının amaçlarında yer alan amaçlardan bireysel ve toplumsal amaçlara sınıf öğretmenleri çoğunlukla ulaşmaktadır. Ancak öğretmenlerin %26.4 gibi önemli bir kısmı amaçlara erişemediğini düşünmektedir. Bu duruma sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar eğitimi konusunda yeterli donanıma sahip olmamaları neden olmuş olabilir.

- Bireysel ve toplumsal amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 21 maddeden katılımın en yüksek olduğu madde, “öğrenciye paylaşma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak”, şeklindeki 15. maddedir (= 4,37). Bu sonuç sınıf öğretmenleri tarafından görsel sanatlar dersinde işbirliğine yönelik çalışmalar yapıldığını göstermektedir. 21 maddeden katılımın en düşük olduğu maddeler ise “öğrencinin kendi kültürüne ait olan veya olmayan sanatçıları tanımasını sağlamak,” şeklindeki 8. madde (= 3,32), “öğrencinin ilgisini müze, galeri, tarihî eser vb. kaynaklarla besleyebilmek”, şeklindeki 5. madde (= 3,44) ve “öğrencinin kendi kültürüne ait olan veya olmayan sanat eserlerini tanımasını sağlamak”, şeklindeki 7. maddedir (= 3,52). Bu durumun nedeni okullarda materyal eksikliğinin olması, sanatçı ve sanat eseleri hakkında sınıf öğretmenlerinin bilgilerinin yeterli olmaması ve gezi yapabilmek için yaşanan zorluklar olabilir. Araştırmanın nitel bölümünün sonuçlarında bu konuya değinilmiştir.
- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan “algısal ve estetik amaçlar”a erişim düzeyini belirlemeye yönelik anket sorularına öğretmenlerin ortalama %35.5’i “Her Zaman”, %41.9’u “Çoğunlukla”, %18.1’i “Bazen”, %4.1’i “Nadiren” ve %4’ü ise “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin genel olarak “Her Zaman” ve “Çoğunlukla” seçenekleri üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Ayrıca anket sonuçlarının ikinci kısmının sonuçlarına göre, sınıf öğretmenleri tarafından algısal ve estetik amaçlara erişim düzeyleri ile ilgili maddelerin genel toplamında 4.08’lik aritmetik ortalamayla “Çoğunlukla” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu duruma göre

görsel sanatlar öğretim programının amaçlarında yer alan amaçlardan algısal ve estetik amaçlara sınıf öğretmenleri çoğunlukla ulaşmaktadır. Programda yer amaçların ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya ve en fazla erişim düzeyine sahip alan algısal ve estetik amaçlar olarak görünmektedir.

- Algısal ve estetik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 7 maddeden katılımın en yüksek olduğu madde, “öğrencinin hayal gücünü geliştirmek”, şeklindeki 21. maddedir (= 4,48). Bu sonuç, bu amacı sınıf öğretmenlerinin çocuklara serbest resim çalışması veya konu çalışmalarıyla kazandırdıklarını düşündüklerini gösterebilir. Araştırmanın nitel boyutunda bu konuya değinilmiştir. 7 maddeden katılımın en düşük olduğu madde ise “öğrenciye, doğal veya insan yapımı ürünleri estetik değerlendirme becerisi kazandırmak”, şeklindeki 26. maddedir (= 3,92). Bu sonuca göre, sınıf öğretmenlerinin ders esnasında alternatif teknikleri kullanmadıklarını, genel olarak dersi resim çizdirmek olarak algıladıklarını ve yönettiklerini ve dersin en önemli öğelerinden olan estetik bilinç kazandırmak amacını önemsemediklerini gösterebilir.
- Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre görsel sanatlar dersi öğretim programında yer alan “*teknik amaçlar*”a erişim düzeyini belirlemeye yönelik anket sorularına öğretmenlerin ortalama %27,3’ü “Her Zaman”, %43,1’i “Çoğunlukla”, %23,7’si “Bazen”, %4,8’i “Nadiren” ve %1,1’i ise “Hiçbir Zaman” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri hakkındaki görüşlerinin genel olarak “Her Zaman” ve “Çoğunlukla” seçenekleri üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Ayrıca anket sonuçlarının ikinci kısmının sonuçlarına göre, sınıf öğretmenleri tarafından teknik amaçlara erişim düzeyleri ile ilgili maddelerin genel toplamında 3,91’lik aritmetik ortalamayla “Çoğunlukla” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu duruma göre görsel sanatlar öğretim programının amaçlarında yer alan amaçlardan teknik amaçlara sınıf öğretmenleri çoğunlukla ulaşmaktadır. Programda yer amaçların ortalamalarına bakıldığında en düşük ortalamaya ve en az erişim düzeyine sahip alan algısal ve estetik amaçlar olarak görünmektedir.

- Teknik amaçlardan oluşan maddelerin gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili 12 maddeden katılımın en yüksek olduğu madde, “öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak”, şeklindeki 30. maddedir (= 4,33). Bu sonuç sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde çocukların resim yetenekleri bakımından gelişmelerini genel olarak yeterli olduğunu düşündüklerini göstermektedir. 12 maddeden katılımın en düşük olduğu madde ise “öğrenciye farklı teknikler arama isteği kazandırmak”, şeklindeki 34. maddedir (= 3,61). Bu sonuca göre yukarıda da bahsedildiği üzere sınıf öğretmenleri görsel sanatlar dersinde öğrencilere yeni teknikler öğretmede ve ders esnasında yeni teknikler kullanmada yeterli olamamaktadır. Bu duruma okul ve sınıf imkanlarının yetersizliği veya öğretmenin görsel sanatlar eğitimi konusunda kendini geliştirmemiş veya bu yönde eğitim almamış olması neden olduğu söylenebilir.

İlkokullarda uygulanan görsel sanatlar dersi amaçlarına erişim düzeyini belirlemeye yönelik görüşme soruları sonuçları

- Görüş belirten sınıf öğretmenlerinin ifadelerinden toplam 198 görüşten 25’i “Programa uygun etkinlikler”, 34’ü “Serbest resim çizilmesi”, 55’i “Konu verilerek (Belirli gün ve haftalar veya diğer) resim çizdirilmesi”, 30’u “Sergi yapılması, dönüt verilmesi”, 7’si “İki veya üç boyutlu çalışmalar (hamur, kil vb.)”, 8’i “Atık malzeme kullanımı”, 22’si “Boyama çalışmaları”, 2’si “İşbirliğine yönelik çalışmalar”, 15’i ise “El becerileri (kesme, yapıştırma, baskı vb.)” ifadelerinden oluşmaktadır. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenleri görsel sanatlar dersini büyük oranda resim çizdirme olarak algılamaktadırlar ve bu yönde derslerini işlemektedirler. Bu durumda dersin amaçlarına erişilmesi pek mümkün görünmemektedir.
- Görüş belirten sınıf öğretmenlerinin ifadelerinden toplam 114 görüşten 13’ü görsel sanatlar dersinin amaçlarını “Uygulanabilir buluyorum”, 42’si “Uygulanabilir bulmuyorum”, 59’u ise “Çevre koşullarına (öğretmen, öğrenci, aile vb.) göre uygulanabilir” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin çok az bir kısmı görsel

sanatlar dersinin amaçlarını uygulanabilir bulmaktadır. Büyük çoğunluğu ise imkanların yetersizlikleri dolayısıyla uygulayamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçla sınıf öğretmenlerinin anket maddelerine verdikleri yanıtların bulguları tezat oluşturmaktadır. Anket formuna amaçların her boyuntunda büyük oranda amaçlara ulaştıklarını ifade etmişlerdir.

- Görüş belirten sınıf öğretmenlerinin 124 ifadesinden 11'i görsel sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptıkları çalışmaları “yeterli” bulduklarını, 91'i “yetersiz” bulduklarını, 22'si ise “Çevre koşullara göre yeterli” bulduklarının ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde yaptıkları çalışmaları çok büyük oranda yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. Anket formunda sınıf öğretmenlerinin çoğunlukla amaçlara ulaşabildiklerini ifade etmelerine karşın görüşme sorularına yaptıkları çalışmaların amaçlara ulaşmada yetersiz olduğunu düşünmeleri bu konuda tezat oluşturmaktadır.
- Görsel sanatlar dersini işlerken yaşadıkları sorunlara ilişkin görüş belirten sınıf öğretmenlerinin 201 ifadesinden 11'i “Amaçların sınıf düzeyinde olmaması”, 19'u “Ders saati yeterli değil”, 19'u “Öğrenci ilgisi ve yeteneği az”, 72'si “Materyal ve kaynak eksikliği”, 29'u “Uygun ortam (sınıf, ışık) olmaması”, 12'si “Veli ilgisizliği”, 35'i “Kendimi yeterli görmüyorum” ve 4'ü “Gezi-gözlem yapılamaması” ifadelerinden oluşmaktadır. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu materyal ve kaynak eksikliğinden şikayet etmektedirler. Bu maddeyi kendilerini görsel sanatlar eğitiminde yeterli görmemeleri ve derse ait özel bir sınıf olmaması izlemektedir. Sınıf öğretmenlerinin çok az bir kısmı amaçların sınıf düzeyinden yüksek olduğunu ifade etmesi amaçların uygulanabilirliği olduğunu göstermektedir. Haftalık ders sayısının sadece bir ders olması sınıf öğretmenleri tarafından büyük bir sorun olarak görünmektedir. Görsel sanatlar dersinin öneminin toplumda ve okullarda henüz anlaşılabilmesi nedeniyle bu sorunlar yaşanmaktadır.
- Görsel sanatlar dersini işlerken yaşadıkları sorunlar hakkındaki çözüm önerilerine ilişkin görüş belirten sınıf öğretmenlerinin 203 ifadesinden 41'i

“Derslere branş öğretmenleri girmeli”, 17’si “Konular (kazanımlar) sınıf düzeyine uygun olmalı”, 6’sı “Sergi, yarışma vb. düzenlenmeli”, 14’ü “Ders saatinin artırılması”, 5’i “Gezi yapılması kolaylaştırılmalı”, 43’ü “Ders İçin özel sınıflar yapılmalı”, 33’ü “Okullara araç-gereç temin edilmeli”, 34’ü “Öğretmenlere hizmetiçi eğitim yapılmalı” ve 10’u “Velilerin ilgisini artıracak önlemler alınmalı” ifadelerinden oluşmaktadır. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin çoğunluğu ders için özel bir sınıfın olmasını, derse branş öğretmenlerin girmesini, hizmet içi eğitim yapılmasını ve ders için araç-gereç temin edilmesi gerektiğini önermişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin kendilerini yeterli görmediği görsel sanatlar dersine branş öğretmenlerinin girmesi gerçek anlamda dersin amaçlarına erişme düzeyini artıracaktır fakat ülkenin şartları düşünüldüğünde her okula branş öğretmeni temini zor olduğundan, sınıf öğretmenlerine materyal, kaynak sağlandığı, sınıf öğretmenlerine görsel sanatlar eğitimi konusunda eğitim verildiği ve derse ait özel bir sınıf ayrıldığı takdirde dersin amaçlarına erişme düzeyinin artacağı sonucuna varılabilir.

Tartışma

Bu bölümde araştırma sürecinde toplanan verilerin analizlerine dayanarak elde edilen bulgular ve sonuçların alan yazındaki çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlara yer verilmiştir.

- Araştırmada ulaşılan sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde başka dersler işledikleri sonucu ile Bülbül’ün (2003) sınıf öğretmenlerinin bu derste başka ders yapma eğiliminde oldukları görüşü ve Avşar (2010)’ın araştırmasında görüşme yaptığı öğrencilerin görsel sanatlar dersinde başka derslerin işlenmesini eksiklik olarak gördüklerine ilişkin ulaştığı sonuçlarıyla uyumaktadır.
- Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlasının kendini görsel sanatlar dersi öğretimde yetersiz görmesi ile Bülbül (2003)’ün, sınıf öğretmenlerinin yeterli alan bilgisine sahip olmadıkları görüşü ve

Kayhan'ın (2005) araştırmasının sonucunda ortaya koyduğu sınıf öğretmenlerinin yeterli sanat eğitimi bilgisiyle ve bunun uygulanmasıyla ilgili donanımına sahip olmadıkları yönündeki görüşüyle uyumluluk göstermektedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu görsel sanatlar dersinin öğrenciler için faydalı bir ders olduğunu ifade etmiştir. Ulaşılan bu sonuç ile Özer (2001)'in araştırmasında öğretmenlerin çok büyük bölümünün resim-iş dersinin öğrenciler için çok önemli olduğunu, onların kendilerini ifade etmelerinde ve yaratıcılıklarını artırmada çok önemli yeri olduğunu düşündüklerine dair ulaştığı sonuçlar örtüşmektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde yaptıkları etkinlikler sorulduğunda çoğunlukla dersi resim yaptırmak olarak algıladıkları, müze gezisi, sanat eserleri görterimi vb. etkinlikleri yapmadıkları sonucu elde edilmiş ve bu ulaşılan sonuç ile Yükselgün (2010)'ün araştırmasında elde ettiği öğretmenlerin eskiden gelen alışkanlıkla dersi hala resim dersi olarak algıladıkları, ya da görsel sanatları oluşturan diğer sanat dallarına yönelik bilgilerini yetersiz buldukları için resim sanatından örnekler seçmeyi tercih ettikleri şeklinde ulaştığı sonuç, Kuruoğlu'nun (2010) araştırması sonucunda ulaştığı sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersinde sadece çizmeye, boyamaya, görsel sanatların tek yanlı alanına yönelik teknikleri ve malzemeleri tercih ettikleri sonuçları ile, Metan (2007)'in sınıf öğretmenlerinin yeni görsel sanatlar eğitimi ders programında yer alan müze etkinliklerinin uygulanması konusunda yeterli olmadıklarına dair ulaştığı sonuç ve Avşar (2010)'ın araştırmasında öğretmenin derslerde dönem boyunca yürüttüğü dersler süresince çoğunlukla yakın tarihlerdeki özel gün ve haftaları konu alarak pastel boya ile resim çalışmaları yaptırdığına dair elde ettiği gözlem sonuçları ile benzerlik göstermektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları zorluklara ilişkin materyal eksikliği, ders saatinin yeterli olmaması, uygun ortam olmaması, öğretmenlerin kendini görsel sanat eğitiminde yeterli görmemesi ve amaçların sınıf düzeyinde olmaması sonuçları ile Avşar (2010)'ın çalışmasındaki görsel sanatlar

dersinin haftalık ders saati süresinin yeterli olmadığı, dersin amacına ulaşabilmesi ve verimli geçebilmesi için malzeme varlığı ve çeşitliliği gerektirdiği ve bazı çalışmaların öğrenciler tarafından çekici bulunmadığı sonuçlarıyla, Tarı (2011)'nın araştırmasında elde ettiği görsel sanatlar eğitimi dersinde işlenen konuya uygun materyali (resim kağıdı, pastel boya, sulu boya, seramik kili...) sağlamada derse giren sınıf öğretmenlerinin, görsel sanatlar eğitimi öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenliği yapan branş öğretmenlerinde günlük çektiklerine dair sonuçları ve Kahraman'ın (2007) araştırmasındaki ders saatinin yetersiz olduğu şeklindeki bulgusu ile örtüşmektedir. Ayrıca araştırma sonunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile benzerlik gösterecek şekilde Aykut (2006) Türkiye'de görsel sanatlar eğitimi alanında yaşanan güçlükleri; ders isminin içeriğine uygun olmayışı, müfredat programındaki ders saatlerinin azlığı, alandaki öğretmenlerin ve fiziksel koşulların yetersizliği, sınıfların mevcudu yada ekonomik problemler olarak sıralamıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri yaşadıkları zorluklarla ilgili dersin değerlendirilmesinden bahsetmişlerdir. Bu durum Ünlü'nün (1999) sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersi programını uygulamada karşılaştıkları güçlükler üzerine yaptığı araştırma sonucunda elde ettiği dersin değerlendirilmesinde sınıf öğretmenlerinin zorlandığına dair ulaştığı sonuçla uyuşmamaktadır.

- Sınıf öğretmenlerinin araştırmaya sonucunda sunduğu görsel sanatlar dersinde yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerinin yaklaşık dörtte üçünü derse branş öğretmenleri girmeli, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmeli, ders için özel sınıflar yapılmalı ve okullara malzeme temin edilmeli önerileri oluşturmaktadır. Ulaşılan bu sonuç ile Akengin (2005) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerin hizmet içi eğitim verilmesi ve derse bütün kademelerde branş öğretmenlerin girmesi gerektiği şeklinde ulaşılan sonuçlar ile Kuruoğlu (1999) tarafından yapılan araştırmada elde edilen dersin atölyede işlenmesinin gerekliliğini ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim almalarının daha iyi olacağına dair sonuçlar benzerlik göstermektedir.

- Recep (2013) tarafından yapılan araştırmada görsel sanatlar eğitiminde branş ğretmenlerinin sınıf öğretmenlerinden daha etkili olduğu ve branş öğretmeninin öğrencilerin bu alandaki bilgi ve becerilerini olumlu etkilendiği şeklinde ulaşılan sonuç ile araştırmamıza katılan sınıf ğretmenlerinin yaşadıkları zorluklara ilişkin önerdikleri çözüm nerileri örtüşmektedir.
- Bunların yanında araştırmaya katılan sınıf ğretmenlerinin de belirttiği gibi okullarda görsel sanatlar dersine ait bir sınıfın olması çok önemlidir. Atan ve Dalkıran (2008)'ın çalışmasında da belirttiği gibi görsel sanatlar dersindeki standarda uygun fiziki ortamlar, bireylerin sanata karşı tepkilerinde olumlu kazanımlar elde etmesini sağlar. Özellikle erken çocukluk yaşlarında başlayan bu ilişki, ilk ve ortaöğretimde de uygulandığı zaman sanat eğitiminde ulaşılması beklenen hedeflere daha kolay ulaşılmış olur.

neriler

Bu araştırma sonucunda ortaya çıkan veriler doğrultusunda araştırmacı tarafından yapılan öneriler şu şekildedir:

- Görsel sanatlar dersi eğitimi konusunda kendilerini yetersiz gören sınıf öğretmenlerine dersin kazanımlarına yönelik etkinlik hazırlamak, derste farklı görsel teknikler kullanmak, öğrencilerin ürünlerini değerlendirebilmek gibi konularda hem teorik bilgiler hem de pratik uygulamaları içeren hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Görsel sanatlar dersinin amaçlarını gerçekleştirebilmek için öğrencilerin dersin etkinliklerini yapabilmek amaçıyla rahatlıkla ulaşabileceği malzemelerle donatılmış derse özel sınıflar yapılabilir.
- Sınıf ğretmenlerine görsel sanatlar dersinde rehber olarak kullanabileceği, ders esnasında öğretmenin, görsel sanatlar eğitiminde yeteneği ve ilgisi olmadığını düşünse bile, bütün aşamalarda (giriş, sunuş,

öğretim yöntemleri ve değerlendirme vb.) rahatlıkla kullanabileceği klavuz kitaplar yayınlanabilir.

- Görsel sanatlar öğretimi konusunda basılı materyaller veya cd/dvd gibi görsel materyaller hazırlanabilir, öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin kullanımına sunulabilir.
- Görsel sanatlar dersi içeriğinde yer alan müze bilinci öğrenme alanında sınıf öğretmenlerinin belirttiği eksikliklerin giderilebilmesi ve dersin bu alandaki amaçlarının ve kazanımlarının gerçekleştirilebilmesi için bulunan bölgelerdeki müze ve öğren yerlerine ulaşım ve ziyaret kolaylaştırılabilir.
- Öğretmen adaylarına lisans eğitimi sürecinde sanat eğitimi ile alakalı verilen derslerin sayısı ve süresi artırılabilir.
- Eğitim fakültelerinde sanat eğitimi ile ilgili derslerin işlenişinde hitap edilecek öğrencilerin düzeylerine uygun biçimlendirilmiş etkinliklerle zenginleştirilmiş uygulamalara ağırlık verilebilir.
- Görsel sanatlar dersinin çocukların gelişiminde ki rolünü kavratmak amacıyla velilere bilgilendirme amaçlı çalışmalar yapılabilir.
- Beden Eğitimi ve Müzik gibi ilkokullarda sınıf öğretmenlerinin sorumluluğunda yürütmekte olan uygulamaya yönelik derslerin amaçlarına erişti düzeylerini belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Araştırmadan elde edilen bulguların genellenebilmesi ve doğruluğunun kabul edilebilmesi için aynı araştırma, farklı illerde bulunan farklı eğitim kurumlarında, farklı sınıf öğretmenleri, farklı öğrenciler ve farklı eğitim basamaklarında gerçekleştirilebilir.

Kaynaklar

- Abacı, O. (2005). Çocuğun sanatsal gelişimi. İçinde V. Özsoy (Ed.) *İlköğretim sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (s. 44-52). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Akengin, Ç. (2005). *İlköğretim okullarında 1. kademedeki resim-iş dersi veren sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersinde karşılaştıkları sorunlar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alter, F. (2009). Understanding the role of critical and creative thinking in Australian primary school visual arts education. *International Art in Early Childhood Research Journal*, 1 (1), 1-12.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. SPSS uygulamalı* (5. Baskı). Adapazarı: Sakarya Yayıncılık.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atan, U. ve Dalkıran, A. (2008). İlköğretim okullarındaki görsel sanatlar dersi öğretmenleri ve fiziki altyapı standartlarına yönelik bir durum değerlendirmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10), 161-184.
- Ateş, R. (2007). *İlköğretim 7-11 yaş grubu için görsel sanatlar dersinin önemi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Avşar, P. (2010). *Sınıf öğretmenin yürüttüğü görsel sanatlar dersi: Öğretme ve öğrenme sürecine yönelik nitel bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Avşar, P. ve Soğancı, İ. Ö. (2011). Sınıf öğretmenin yürüttüğü görsel sanatlar dersine yönelik öğrenci yaklaşımları: Konya / Seydişehir örneği. *İlköğretim Online*, 1 (10), 348-363.

- Ayaydın, A. (2011). Çocuk gelişiminde bir oyun olarak sanat ve resim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (37), 303-316.
- Aykaç, N. (2012). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37 (164), 298-315.
- Aykut, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 33-42.
- Bae, J. (2004). Learning to teach visual arts in an early childhood classroom: the teacher's role as a guide. *Early Childhood Education Journal*, 31 (4), 247-254.
- Balcı, Y. B. (2006). İnsan haklarının eğitiminde sanat eğitiminin önemi. *Sanat Sokağı Kültür ve Bilimsel Sanat Dergisi*, 2, 20.
- Baş, Ş. (2009). *Yeni görsel sanatlar dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Batur, M. (2010). *İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersi öğretim programı'nın kazanımlar öğesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Baykul, Y. ve Güzeller, C. O. (2013). *Sosyal bilimler için istatistik SPSS uygulamalı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- S. Buyurgan ve U. Buyurgan. (2007). *Sanat eğitimi ve sanat öğretimi eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Buyurgan, S., Özsoy, V. ve Mercin, L. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- Bülbül, H. (2003). *Sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersine yaklaşımlarının incelenmesine dayalı bir çalışma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Creswell, J.W. (2013). *Araştırma deseni. Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. G. Hacıömeroğlu). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri. Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3. Baskı). (Çev. G. Hacıömeroğlu). Ankara : Siyasal Kitabevi.
- Çakır İlhan, A. (2003). Sınıf öğretmeni yetiştirme programları ve sanat eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36 (1-2), 13-23.
- Çakır İlhan, A. (2007). Okulöncesinde yaratıcılık ve sanat eğitimi. İçinde A. Öztürk (Ed.) *Okulöncesi eğitimde yaratıcılık ve drama* (s. 105-118). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Doğan, M. H. (1998). *Estetik*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Durmuş, F. (2011). *Görsel sanatlar dersinde müze bilinci kazandırılması amacıyla illüstrasyon tekniğinden yararlanılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. (2009). *Arts and cultural education at school in europe*. Brüksel: EACEA P9 Eurydice.
- Efland, A. D. (1988). Studies in art education: fourth invited lecture how art became a discipline: looking at our recent history. *Studies in Art Education*, 29 (3), 262-274.
- Erinç, S. M. (1998). *Sanat psikolojisine giriş*. Ankara: Ayraç Yayınları.
- Gökay Yılmaz, M. (2009). Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi. İçinde A. O. Alakuş ve L. Mercin (Ed.) *Görsel sanatlar eğitimi* (s.13-20). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gökaydın, N. (1998). *Eğitimde tasarım ve görsel algı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Görgülügil, N. (2001). *İlköğretim kurumlarında sanat eğitimi ve iletişimin önemi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Gürtuna, S. (2003). *Çocuk ve sanat eğitimi "çocuğum sanatla tanışıyor"*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- İlhan, A. C. (2005). Educating turkish primary school teachers in visual arts: the past and the future. *International Journal of Art & Design Education*, 24 (3), 254-260.
- İz Bölükoğlu, H. (2002). Bilgi çağında eğitim fakültelerinde resim-iş eğitiminin genel bir değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (3), 247-259.
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33 (7), 14-26.
- Kahraman, A.D. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi programının uygulanmasında karşılaşılan Sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (20. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayhan, F. M. (2005). *İlköğretimde sınıf öğretmenleri için resim-iş dersi eğitimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kehnemuyi, Z. (1995). *Çocuğun görsel sanat eğitimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kılıçarslan, Ö. (2010). *10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine bakış açılarında, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırısoğlu, O.T. (2002). *Sanatta eğitim görmek öğrenmek yaratmak* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Kuruoğlu, N. (1999). Sınıf öğretmenlerinin sanat eğitime ve yazı eğitimine yaklaşımları. *1. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Kuruoğlu, N. (2010). *Görsel sanatlar dersinin işlenmesinde sınıf öğretmenlerinin görsel sanat teknikleri ve malzeme tercihleri ve tercihlerinde yaşanan zorluklar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Mercin, L. (2004). İlköğretim okullarında sanat eğitimi derslerinde müzelerden yararlanılmasına ilişkin uygulamalar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4, 124-135.
- Mercin, L. ve Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20.
- Mercin, L. (2008). Evaluation of student opinions on practice of visual arts lesson in museum and class setting. *Electronic Journal of Social Sciences*, 7 (24), 325-336.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayıncılık.
- Metan, A.E. (2007). *İlköğretim okullarının birinci kademesinde görevli sınıf öğretmenlerinin müzeleri görsel sanatlar eğitimi dersinde kullanmalarına yönelik görüşleri (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Oğuz, A. (2013). The views held by prospective classroom teachers regarding creative drama method in art lessons in primary education. *International Journal of Social Science*, 6 (7), 803-813.
- Özer, Ö. (2001). *İlköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersine ilişkin eğitim gereksinimleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- Özsoy, V. (2002). Sanat (resim) eğitiminde müze ve okul işbirliği ve müzeye dayalı bazı öğretim yöntemleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 1 (10), 153-154.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V. ve Alakuş, A. O. (2009). *Görsel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Power, B. & Klopper, C. (2011). The classroom practice of creative arts education in NSW primary schools: A descriptive account. *International Journal of Education & the Arts*, 12 (11), 1-27.
- Read, H. (1981). *Sanatın anlamı*. (Çev.G.İnal ve N.Asgari). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Recep, E. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersine etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- San, İ. (1977). *Sanatsal yaratma ve çocukta yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları* (3. Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1996). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tarı, H. (2011). *İlköğretim okullarının 1. 2. 3. sınıflarında uygulanan görsel sanatlar dersinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tataroğlu, E. (2012). 1975-2011 yılları arasında resim/sanat derslerinin değişen adı ve içeriğinin ders saati ölçeğinde değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (39), 408-425.

- Türe , N. (2007). *Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Türkdoğan, G. (1981). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Uysal, A. (2005). İlköğretimde verilen sanat eğitimi derslerinin yaratıcılığa etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 41-47.
- Ünlü, H. K. (1999). *İlköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersi programını uygulamada karşılaştıkları güçlükler üzerine bir çalışma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Walling, D. R. (2001). Rethinking visual arts education: A convergence of influences. *Phi Delta Kappan*, 82 (8), 626-631.
- Yazar, T., Gökalp, M. ve Ağçiçek, M. (2013). İlköğretim kurumları 1992 resim-iş eğitimi dersi öğretim programı ile 2006 görsel sanatlar dersi öğretim programlarının incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 5 (2), 53-71.
- Yavuzer, H. (2007). *Resimleriyle çocuk resimleriyle çocuğu tanıma* (12. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi* (32. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yükseköğretim Kurumu. (2007). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.

Yükselgün, Ö. (2010). *İlköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programındaki “görsel sanat kültürü” öğrenme alanının uygulanmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Ekler Listesi

EK-1: İzin Belgesi

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 53490996/605/2225775
Konu: Anket Çalışması

02/06/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB.Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 No'lu
GENELGE'si

b) Dumlupınar Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 12.05.2014 tarihli ve
2730 sayılı yazısı.

Bakanlığımızın İlgi (a) Genelgesi doğrultusunda Dumlupınar Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans
programı öğrencisi Samet DEMİR ilimize bağlı ilkokullarda görevli sınıf öğretmenlerine
yönelik "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Görsel Sanatlar Dersinin
Amaçlarına Erişi Düzeyi" konusunda anket çalışması yapmak istemektedir.

İl Milli Eğitim Şube Müdürü başkanlığında toplanan değerlendirme komisyonu
yapmış olduğu inceleme sonucunda söz konusu anket çalışmasının okullarda uygulanabilir
olduğuna karar vermiş olup;

Eğitim-öğretimi aksatmadan, konunun dışına çıkmamaları, bütün sorumluluğun
ilgililere ve okul müdürlüğüne ait olmak üzere yukarıda belirtilen anket çalışmasının
tamamlandıktan sonra bir örneğinin Müdürlüğümüze verilmek üzere yapılması uygun
görölmektedir.

Olurlarınıza arz ederim.

Halil ERTAŞ
İl Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
02/06/2014

Metin SELÇUK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

İl Milli Eğt.Müd.(Strt.Gel.Hiz.Birimi Ar-Ge)
Valilik Binası KÜTAHYA
Elektronik Ağ: <http://kutahyameb.gov.tr>
c-posta: kutahyamem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: G.ZENGİN VHKİ.
Tel: (0 274) 2236241-160
Faks: (0 274) 223 62 54

EK-2: Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL					II. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik I	2	0	2	A	Temel Matematik II	2	0	2
A	Genel Biyoloji	2	0	2	A	Genel Kimya	2	0	2
A	Uygurlık Tarihi	2	0	2	A	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	A	Genel Coğrafya	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Yabancı Dil I	3	0	3	GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	GK	Yabancı Dil II	3	0	3
					MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		18	2	19	TOPLAM		20	2	21
III. YARIYIL					IV. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi	2	0	2	A	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2
A	Genel Fizik	2	0	2	A	Çocuk Edebiyatı	2	0	2
A	Müzik	1	2	2	A	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
A	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2	A	Sanat Eğitimi	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları I	0	2	1	A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları II	0	2	1
A	Çevre Eğitimi*	2	0	2	A	Müzik Öğretimi	1	2	2
GK	Felsefe*	2	0	2	A	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	1	2	2
GK	Sosyoloji*	2	0	2	A	Güzel Yazı Teknikleri*	1	2	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
					MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		15	6	18	TOPLAM		15	12	21
V. YARIYIL					VI. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi I	3	0	3	A	Fen ve Teknoloji Öğretimi II	3	0	3
A	İlkokuma ve Yazma Öğretimi	3	0	3	A	Türkçe Öğretimi	3	0	3
A	Hayat Bilgisi Öğretimi	3	0	3	A	Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi I	3	0	3	A	Matematik Öğretimi II	3	0	3
A	Drama	2	2	3	A	Erken Çocukluk Eğitimi	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3	GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		19	2	20	TOPLAM		16	6	19
VII. YARIYIL					VIII. YARIYIL				
	DERSİN ADI	T	U	K		DERSİN ADI	T	U	K
A	Görsel Sanatlar Öğretimi	1	2	2	A	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2
A	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	2	0	2	A	Seçmeli	2	0	2
A	Trafik ve İkyardım	2	0	2	GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
A	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*	2	0	2	GK	İlköğretimde Kaynaştırma	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3	MB	Seçmeli	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	6	5	MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	6	5
MB	Rehberlik	3	0	3	MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Eğitim*	2	0	2					
TOPLAM		17	8	21	TOPLAM		14	6	17

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	134	44	156	178

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

EK-3: Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişi Düzeyini Belirlemeye Yönelik Veri Toplama Formu

Değerli Öğretmenim;

“Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Görsel Sanatlar Dersinin Amaçlarına Erişi Düzeyi” ni belirlemeyi amaçladığımız yüksek lisans tez çalışması için veri toplama amacıyla oluşturulan bu form üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “demografik bilgiler” ikinci bölüm “anket formu” üçüncü bölüm ise “görüşme soruları” ndan oluşmaktadır. İlgili bölümleri eksik soru kalmayacak biçimde özenle ve dikkatle doldurmanız araştırmamız açısından son derece önemlidir. Gösterdiğiniz özen ve hassasiyet için çok teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Samet DEMİR
DPÜ Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü
samet.demir@dpu.edu.tr

I. BÖLÜM: Demografik Bilgiler

- Cinsiyetiniz:**
Erkek () Kadın ()
- Kıdem yılınız:**
1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri ()
- Bu sene kaçınıcı sınıfları okutuyorsunuz?**
1. sınıf () 2. sınıf () 3. sınıf () 4. sınıf ()
- Mezun olduğunuz alan:**
Sınıf Öğretmenliği () Diğer Alanlar ()
- Görsel Sanatlar eğitimi konusunda hizmet içi eğitim aldınız mı?**
Evet () Hayır ()
- Görsel Sanatlar derslerinde başka dersler işliyor musunuz?**
Her Zaman () Genellikle () Bazen () Ara sıra () Hiç ()
- Görsel Sanatlar dersinde kendinizi yeterli gördüğünüz düzey nedir?**
Tamamen Yeterli () Yeterli () Kararsızım () Yetersiz () Tamamen Yetersiz ()
- Görsel Sanatlar dersinin öğrenciler için faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?**
Kesinlikle Faydalı () Faydalı () Kararsızım () Faydasız () Kesinlikle Faydasız ()

II. BÖLÜM: Anket Formu

Madde No	Maddeler Görsel Sanatlar dersinde amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaparım.	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiç Bir Zman
1	Öğrenciye çevreyi gözlemlene becerisi kazandırmak,					
2	Öğrencinin sahip olduğu yetenekleri ortaya çıkarmak,					
3	Öğrenciye özgüven duygusu kazandırmak,					
4	Öğrencinin görsel tekniklerle kendini ifade etmesini sağlamak,					

Madde No	Maddeler Görsel Sanatlar dersinde amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaparım.	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiç Bir Zman
5	Öğrencinin ilgisini müze, galeri, tarihî eser vb. kaynaklarla besleyebilmek,					
6	Öğrenciye kültürel mirasına sahip çıkma bilinci kazandırmak,					
7	Öğrencinin kendi kültürüne ait olan veya olmayan sanat eserlerini tanınmasını sağlamak,					
8	Öğrencinin kendi kültürüne ait olan veya olmayan sanatçıları tanınmasını sağlamak,					
9	Öğrencinin günlük yaşamında yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,					
10	Öğrenciye kendi kültürüne ait olan veya olmayan değerleri tanıyabilme bilincini kazandırmak,					
11	Öğrenciye kendi kültürüne ait olan veya olmayan değerleri anlayabilme bilincini kazandırmak,					
12	Öğrenciye her türlü sanat yapıtlarından haz alma bilincini kazandırmak,					
13	Öğrenciye her türlü sanat yapıtlarını koruma bilincini kazandırmak,					
14	Öğrenciye başkalarıyla birlikte çalışma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,					
15	Öğrenciye paylaşma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,					
16	Öğrenciye yaptığı çalışmalarda sorumluluk alma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,					
17	Öğrenciye başkalarının yaptığı ürünlere saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak,					
18	Öğrencinin düşüncelerini aktarma bilinci geliştirmesini sağlamak,					
19	Öğrencinin duygularını ifade etme bilinci geliştirmesini sağlamak,					
20	Öğrencinin kendini sorgulama bilinci kazandırmak,					
21	Öğrencinin hayal gücünü geliştirmek,					
22	Öğrencinin birikimleri yardımıyla kişisel algılarını sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,					
23	Öğrencinin, sanatsal ürünlerin önemsenmesinin bir değer olarak kavramasını sağlamak,					
24	Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi kazandırmak,					
25	Öğrenciye görsel sanat sevgisini davranışa dönüştürebilme yetisi kazandırmak,					
26	Öğrenciye, doğal veya insan yapımı ürünleri estetik değerlendirme becerisi kazandırmak,					
27	Öğrenciye estetik değerleri kullanarak kendini ifade edebilme becerisi kazandırmak,					
28	Öğrenciye her türlü materyali kullanarak görsel anlatım biçimine dönüştürme isteği kazandırmak,					
29	Öğrenciye her türlü araç ve gereci kullanma becerisi kazandırmak,					

Madde No	Maddeler Görsel Sanatlar dersinde amacını gerçekleştirmek için çalışmalar yaparım.	Her zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiç Bir Zman
30	Öğrencinin kendini geliştirmesine imkân tanımak,					
31	Öğrenciye görsel sanatlarda farklı yöntemlerle ulaşılan sonuçların etkilerini sezdirebilmek,					
32	Öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,					
33	Öğrenciyi değişik yöntemler kullanılarak ulaşılan ifade zenginliklerinin farkına vardırabilmek,					
34	Öğrenciye farklı teknikler arama isteği kazandırmak,					
35	Öğrenciye farklı teknikler arama cesareti kazandırmak,					
36	Öğrenciye, yaptığı çalışmalarda uygun malzemeyi seçme becerisi kazandırmak,					
37	Öğrenciye tercih ettiği malzemeyi anlamlandırabilme becerisi kazandırmak,					
38	Öğrenciye görsel biçimlendirme sürecinde oluşabilecek olası sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi kazandırmak.					
39	Öğrenciye görsel biçimlendirme sürecinde oluşabilecek olası sorunlara teknik çözümler üretebilme güveni kazandırmak.					
40	Öğrencinin, seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme süreçleri yardımıyla eleştirel bakış açısını geliştirmek,					

III.BÖLÜM: Görüşme Soruları

Değerli sınıf öğretmeni; aşağıda 5 adet görüşme sorusu verilmiştir. Verilen görüşme sorularının altında bulunan boşluklara sorulan konu ile ilgili görüşlerinizi yazabilirsiniz.

1. Rutin bir Görsel Sanatlar dersi sürecinde yaptığınız çalışmalardan bahseder misiniz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Görsel Sanatlar dersinin amaçlarının uygulanabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Görsel Sanatlar dersinin amaçlarına erişebilmek için yaptığınız çalışmaların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığınız zorluklar nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Görsel Sanatlar dersini işlerken yaşadığınız zorluklarla ilgili çözüm önerileriniz nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı soyadı: Samet DEMİR

Doğum tarihi: 11/09/1986

Doğum yeri: Erzurum

Adres: Dumlupınar Mah. Suadiye Sok. Uygun Apt. Daire:9 Merkez/
KÜTAHYA

E-Posta: samet.demir@dpu.edu.tr

Öğrenim Durumu

2000-2003: Bursa Atatürk Lisesi

2003-2007: Uludağ Ün. Eğitim Fak. Sınıf Öğretmenliği Bölümü

İş Deneyimi

2007- 2012: MEB bağlı okullarda Sınıf Öğretmenliği

2012- Devam ediyor: DPÜ Eğitim Fak. Araştırma Görevliliği

Yayınlar

Özel, E., Bayındır, N. ve Demir, S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının Farabi programı farkındalık düzeyleri ve beklentileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 183-197.

